

ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС „ХВОЙНА”

Настоящото проучване е извършено през 2012 година и актуализирано през 2018 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) „Хвойна” и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF – DCP, и актуализирано през 2016г. с подкрепата на WWF и работната група по разработване на национален FSC стандарт в рамките на сътрудничество между WWF и ИКЕА.

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Националното ръководството. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ДГС „Хвойна”. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Държавните горски територии на ДГС „Хвойна” са 10 728.1 ха.

ДГС „Хвойна” се намира в северната част на Смолянска област, община Чепеларе. На север граничи с ДГС „Пловдив” и ДГС ”Асеновград”, на изток с ДЛС „Кормисош”, на юг с ДГС „Смолян” на югозапад с ДГС „Широка лъка” и с ДГС „Девин” и на запад ДГС „Михалково”.

ПРОЕКТ

Територията на ДГС „Хвойна” в административно-териториално отношение попада в границите на община гр. Чепеларе и обхваща горите в землищата на селата: Хвойна, Павелско, Малево /към км. Малево е и землището на с. Студенец/, Орехово, Забърдо, Зорница, Проглед, Богутево, Лилеково, Острица, Дряновец и к.к.Пампорово.

Релефът е типичен планински с големи превишения и с много стръмни до урвисти склонове. По-голямата част от стопанството попада в среднопланинската част на Планинския климатичен район, а останалата част попада в Севернородопския нископланински климатичен район. В зависимост от надморската височина /620-2095 m н.в./ районът на стопанството попада в средния планински пояс на горите от бук и иглолистни Т-II /700-2000 m н. в./, в подпоясите на: нископланинските гори от горун, бук и ела Т-II-1 /700-1200 m н. в./, среднопланинските гори от бук ела и смърч-Т-II-2 /1200-1700 m н.в./, среднопланинските смърчови гори Т-II-3 /1700-2000 m н. в./.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ДГС „Хвойна” са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ДГС „Хвойна”, екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са

информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия лесоустройствен проект на ДГС „Хвойна” да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. КОНЦЕНТРАЦИИ НА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ ВКЛ. ЕНДЕМИЧНИ, РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ, С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС – „Хвойна”, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

За България в ръководството са определени следните компоненти на ВКС 1 :

- ВКС 1.1. Защитени територии и защитени зони
- ВКС 1.2. Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- ВКС 1.3. Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с плановете за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);

3. ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

1.1.1 Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

На територията на ДГС "Хвойна" се намират една защитена местност и четири природни забележителности. Данни за защитените територии са посочени в Таблица 1.

Таблица 1. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ДГС "Хвойна"

Защитена територия	Площ /ха/	Отдел/подотдел	Землище	Заповед за обявяване/ограничения/потенциални заплахи	Цел на обявяване
ЗМ Средните ливади	70,4	15-1, 15-2, 15-3, 15-а, 15-б, 15-в, 15-г, 15-д, 15-е, 15-ж, 15-з, 15-и, 15-к, 15-л, 15-м, 15-н, 15-о, 15-п, 15-р	С.Малево	Заповед № 3700/29.12.1972г на Министерство на горите и опазване на природната среда В района на защитената местност се забранява: 1. Сечене, чупене, изкореняване, обелване на цели дървета или части от тях, дълбане на подписи, засичане, боядисване, забиване на гвоздеи, както и всякакви действия, които водят до повреждане или унищожаване на растителността. 2. Пашата на добитък от всякакъв вид и през всяко време. 3. Паленето на огън извън определените за тази цел места. 4. Преследването, ловене и убиване на всякакви животни, а така също събиране и унищожаване яйцата на птиците и повреждане на гнездата	Запазва детствена красота на борови гори в този край

				<p>им.</p> <p>5. Ловуването и гърменето с огнестрелно оръжие и други средства.</p> <p>6. Замърсяване на водите и изворите, реките, езерата и изкуствените басейни.</p> <p>7. Повреждан на съществуващите пътища или отваряне на нови такива, както и преминаването на каквито и да се превозни средства по алеите, определени за пешеходци.</p> <p>8. Повреждането или разрушаването чрез къртене, копане, драскане по скалите или скалните образувания.</p> <p>9. Копане, вадене на пясък или чакъл, събиране на глина, както и събирането на почвена покривка</p> <p>10. Повреждането по какъвто и да е начин на съществуващите постройки</p> <p>11. Строеж на сгради и пътища извън местата, определени за тази цел с плана за благоустройството на защитената местност.</p> <p>12. Повреждането и унищожаването по какъвто и да е начин на служебните надписи, табелки, пътеводни знаци, както и други съоръжения, както и постанянето на нови такива без разрешението на горското стопанство</p> <p>В границите на защитената местност се разрешава:</p> <p>1. Залесяването на голите площи</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>2. Бране на някои растения с научна цел в ограничени количества</p> <p>3. Да се провежда санитарна сеч в насажденията</p> <p>4. В сечнозрелите насаждения да се извеждат изборна и групово-изборна сечи</p> <p>Размерът на ползването в горите от защитените местности да се определят така, че защитните им и украсните им функции да не се намаляват, а да се увеличават.</p>	
ПЗ Дуплево	0.5	4-2,5-4	С.Орехово	<p>Заповед №3796/11.10.1966 год. на Комитета на горите и горската промишленост към Министерски съвет</p> <p>В района на водопадите "природни забележителности" се забранява:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разкриването на кариери, къртене на камъни, копаене на пръст и пясък. 2. Риболова, ловуването, както и игърменето с всякакви оръжия и експлозиви. 3. Прокарването на пътища, строежа на асгради, изменение или замърсяване на водните течения. 4. Косенето на тревата, късането на цветя и събирането на билки и горски плодове. 5. Палене на огън, замърсяването на района с отпадъци от храна, както и всякакви действия, които замърсяват или рушат красивия пейзаж около водопадите. <p>В района са разрешава:</p>	Водопад с височина на пада 30 м.

				<p>1. Да се провеждат залесителни мероприятия за подобряване на ландшафта около тях.</p> <p>2. В горите да се провеждат санитарна, изборна или групово-изборна сеч, с оглед подобряване на украсните и защитни функции на гората.</p> <p>3. Прокарването на пътища и алеи и строителството на сгради, необходими за правилното ползване и стопанисване на природните обекти.</p>	
ПЗ Костен камък	0.5	58 1, 59 2,	С.Орехово	<p>Заповед №3796/11.10.1966 год. на Комитета на горите и горската промишленост към Министерски съвет</p> <p>В района на водопадите "природни забележителности" се забранява:</p> <p>1. Разкриването на кариери, къргене на камъни, копаене на пръст и пясък.</p> <p>2. Риболова, ловуването, както и игърменето с всякакви оръжия и експлозиви.</p> <p>3. Прокарването на пътища, строежа на сгради, изменение или замърсяване на водните течения.</p> <p>4. Косенето на тревата, късането на цветя и събирането на билки и горски плодове.</p> <p>5. Палене на огън, замърсяването на района с отпадъци от храна, както и всякакви действия, които замърсяват или рушат красивия пейзаж около водопадите.</p> <p>В района са разрешава:</p>	Водопад с височина на пада 30 м.

				<p>1. Да се провеждат залесителни мероприятия за подобряване на ландшафта около тях.</p> <p>2. В горите да се провеждат санитарна, изборна или групово-изборна сеч, с оглед подобряване на украсните и защитни функции на гората.</p> <p>3. Прокарването на пътища и алеи и строителството на сгради, необходими за правилното ползване и стопанисване на природните обекти.</p>	
ПЗ Скакалото	0.3	67 1, 68 4	С.Орехов о	<p>Заповед №3796/11.10.1966 год. на Комитета на горите и горската промишленост към Министерски съвет</p> <p>В района на водопадите "природни забележителности" се забранява:</p> <p>1. Разкриването на кариери, къртене на камъни, копаене на пръст и пясък.</p> <p>2. Риболова, ловуването, както и гърменето с всякакви оръжия и експлозиви.</p> <p>3. Прокарването на пътища, строежа на сгради, изменение или замърсяване на водните течения.</p> <p>4. Косенето на тревата, късането на цветя и събирането на билки и горски плодове.</p> <p>5. Палене на огън, замърсяването на района с отпадъци от храна, както и всякакви действия, които замърсяват или рушат красивия пейзаж около водопадите.</p>	Водопад с височина на пада 30 м.

				<p>В района са разрешава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се провеждат залесителни мероприятия за подобряване на ландшафта около тях. 2. В горите да се провеждат санитарна, изборна или групово-изборна сеч, с оглед подобряване на украсните и защитни функции на гората. 3. Прокарването на пътища и алеи и строителството на сгради, необходими за правилното ползване и стопанисване на природните обекти. 	
ПЗ Чудни мостове	39.7	306 1, 306 2, 306 3, 306 4, 306 5, 306 6, 306 7, 306 8, 306 9, 306 а, 306 б, 306 в, 306 г, 306 д, 306 е, 306 ж, 306 з.	С.Орехово	<p>Заповед № 2813/8.11.1961г. на Главно управление на горите</p> <p>В района на защитения природен обект се забранява:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разкриване на кариери и къртене на камъни. 2. Пашата на всякакъв вид добитък. 3. Сечта с изключение на санитарната, целящи да бъдат почистени насажденията от суха и паднала маса 4. Ловуването, риболова, събирането на билки, драскането по скалите и поставянето на надписи, както и всички действия, които рушат и загрозяват този интересен кът от природата. 	<p>Естествения каменен мост Еркюприя се цели да бъде запазен от разрушение този рядък, красив интересен кът от родната природа</p>

1.1.4. Гори и горски територии попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Съгласно последните действия по изграждането на Национална екологична мрежа на територията на страната, към ВКС 1.1.4. са идентифицирани три защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

Защитени зони за птиците

Защитена зона 33 „Персенк” BG-0002105 е обявена със ЗАПОВЕД № РД-772 от 28 октомври 2008 г. на министъра на околната среда и водите и е с обща площ 161 196,740 дка. Защитената зона е обявена с цел:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в заповедта видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитания на видове птици по заповед, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Списък на видовете птици е в т. 2 от Заповедта, която е публикувана на интернет страницата: http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/zapovedi/BG0002105_DV_103_08.pdf

Съгласно горесцитираната заповед в границите на защитената зона се забранява:

1. Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
2. Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Намаляване на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Подотделите горска територия държавна собственост Защитена зона „Персенк” BG0002105, одобрена със заповед № РД-772 от 28.10.2008 година на министъра на околната среда и водите, обн.ДВ бр.103 от 2008 година, включва отдели и подотдели: 1 ч, 3. 2 а, х, ц, 4 а, а1, л, я, я1. 5 б2, в, з, к, т, ф, щ1. 8 б, п. 11 а, ж, и, 13 п, 3.14 к, м, п, т, ц, ч, ш, 4, 5. 15 а, в, г, ж, з, с, 3. 16 о. 45 о, п, р, с, т, у, ф, х, 2, 3. 55 г, е, ж, з, и, к, 4, 5. 56 е, ж, з, и, к, л, н, о, 4, 6, 7, 8. 60 а1, в1, г1, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2. 61 а, в, г, д, е, з, и, к, л, м, н, о, п, с, 1, 2. 62 а, б, е, ж, з, и, к, л, м, 1. 63 г3, е3, п1, ф2, ч2, щ2. 73 к, л. 74 л, м, н, п, р. 75 а, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1. 76 а, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4. 77 а1, г1, д, ч, ш, щ, я, 2, 3, 4, 5. 78 а1, и1, ф, х, щ. 79 а, г, ж, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4. 80 б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4. 81 а, б, в, г, д, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 82 а, б, в, г1, д, е, е1, ж, ж1, з, з1, и1, к1, л1, м1, о, 1, 2. 83 а, б, г, д, з, и, м, о, 1, 2, 3, 4. 84 ш. 85 а, х, ц. 86 а, в, г, д, е. 89 а, в1, г1, ш. 90 1. 96 е, з, и, к. 97 д, т, х. 206 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3. 207 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 208 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4. 209 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 210 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5. 211 а, б, в, г, д, е, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. 212 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 213 а, б, г, е, ж, з, м, н, п, р, с, 1, 2. 214 а, в, д, ж, з, и, к, м, н, п, р, с, ф, ш, 1, 2, 3, 5,

6, 7, 8, 9, 10. 215 а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 216 е, 2. 218 е, и, 2. 219 б. 220 а1, б, г, е, ж, з, о, п. 221 а, а1, е1, з1, и1, ф, ч, щ. 253 б2. 259 х. 260 1. 262 3. 270 а1, б1, в1, и, к, л, щ, я, 1, 3, 4. 273 и, м, н. 277 к1, л, л1, м, р, 1, 2. 278 а1, б, ж, к, н, п, с. 279 е, з, р, 2. 280 а, в1, г2, д, е1, ж, ж2, к, к2, л, л2, м, м1, о, р, у, ф1, х, х1, ю1, 2. 281 б, в, л, н, о, п, с, т, х, 1, 2, 6. 282 г, ж, з, ч, ш. 285 с, т, у, ф, х, 5, 6, 7. 290 м, п, т, х, ц, 4, 5, 6. 291 а, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 292 б1, в1, п, т, у, ф, ю, 1, 4, 5. 293 2. 295 в, г, д, д1, е, и, о, р, с, х, ц, 1, 2, 3. 300 а, 1. 301 а, б, г, д, е, ж, к, 1, 2, 3. 302 а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3. 303 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 304 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 305 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4. 306 а, б, в, г, з, 1, 2, 3, 4, 9.

**Подотделите общо за инвентаризираната територия в Защитена зона
 ”Персенк” ВГ0002105, одобрена със заповед № РД-772 от 28.10.2008 година на
 министъра на околната среда и водите, обн.ДВ бр.103 от 2008 година, включва
 отдели и подотдели:**

1 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 2 а, а1, а2, б, б1, б2, в, в1, в2, г, г1, г2, д, д1, д2, е, е1, е2, ж, ж1, ж2, з, з1, з2, и, и1, и2, к, к1, к2, л, л1, л2, м, м1, м2, н, н1, н2, о, о1, о2, п, п1, п2, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, ш1, щ, щ1, ю, ю1, я, я1, 1. 3 а, б, в, г, д, е, 1, 2. 4 а, а1, а2, б, б1, б2, в, в1, в2, г, г1, г2, д, д1, д2, е, е1, е2, ж, ж1, ж2, з, з1, з2, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, ш1, щ, щ1, ю, ю1, я, я1, 1, 2, 3. 5 а, а1, а2, б, б1, б2, в, в1, в2, г, г1, г2, д, д1, д2, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, ш1, щ, щ1, ю, ю1, я, я1, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 6 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2. 7 а, б, в, г, г1, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3. 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2. 11 а, б, д, е, ж, з, и. 13 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 2, 3, 4. 14 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 15 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3. 16 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, т, у, ф, х, ц, 1, 2. 20 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, и, к, к1, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я. 45 н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 2, 3. 55 г, е, ж, з, и, к, 4, 5. 56 е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 60 а1, б1, в1, г1, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2. 61 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2. 62 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1. 63 а3, б3, в3, г3, д3, е3, и2, м2, н2, о2, п1, п2, ф2, ч2, ш2, щ2, я2. 73 ж, з, к, л. 74 д, з, и, к, л, м, н, о, п, р. 75 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1. 76 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4. 77 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 78 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, ш1, щ, щ1, ю, я, 1, 2, 3. 79 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4. 80 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4. 81 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 82 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 83 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 84 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4. 85 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, 1. 86 а, б, в, г, д, е. 89 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, л, м, н, о, п, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, 1, 2. 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3. 96 б, в, г, д, е, ж, з, и, к. 97 а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я. 206 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3. 207 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

208 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4. 209 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 210 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5. 211 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. 212 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 213 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1, 2. 214 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. 215 а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 216 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. 217 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 218 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 219 а, б, м, н, о, п, р, 1, 2, 4. 220 а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, о, п. 221 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е1, ж1, з1, и1, к1, л1, м1, н, н1, о1, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1. 253 б2, в2. 259 д1, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш. 260 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, я, 1, 2, 3. 261 а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 262 а, а1, б, б1, в, в1, г1, д1, е, е1, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 3, 4, 5, 6. 264 а, о, 1. 265 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5. 266 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2. 267 а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2. 268 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, 1, 2, 3. 269 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 270 а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4. 271 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я. 272 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 273 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 274 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 275 а, б, в, г, д, 1. 276 а, б, в, г, 1. 277 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 278 а, а1, б, б1, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 279 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3. 280 а, а1, а2, б, б1, б2, в, в1, в2, г, г1, г2, д, д1, д2, е, е1, е2, ж, ж1, ж2, з, з1, з2, и, и1, и2, к, к1, к2, л, л1, л2, м, м1, м2, н, н1, н2, о, о1, о2, п, п1, п2, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, ш1, щ, щ1, ю, ю1, я, я1, 1, 2, 3. 281 а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 282 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2. 283 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4. 284 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4. 285 а, а1, б, б1, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 286 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 2, 3, 4, 5. 287 а, б, в, г, д, е, 1. 288 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 289 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4. 290 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 291 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. 292 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 293 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1, 2. 294 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1. 295 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 296 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2. 297 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4. 298 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1. 299 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, 1, 2, 3, 4, 5. 300 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3. 301 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3. 302 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3. 303 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 304 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 305 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4. 306 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. —

Заплахи за зоната:

- Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
- Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Намаляване на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Защитени зони за местообитанията

1. Защитена зона **BG0001030 Родопи - Западни** е одобрена с решение на Министерски съвет: № 661 от 16 октомври 2007 г. и е с обща площ 271909.21 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 20 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството – напр. буковите, еловите, черборовите гори

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0001030.pdf

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете на техните популации в резултат на човешка намеса
2. Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

2. Защитена зона **BG0001031 Родопи - Средни** е одобрена с решение на Министерски съвет: № 811 от 16 ноември 2010 г. и е с обща площ 155107.68 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

Проект

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 16 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на

страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/predmet_celi_sprian/PrCeli_BG0001031.pdf

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете на техните популации в резултат на човешка намеса
2. Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове.

Територии попадащи в ЗЗ „Родопи – Западни” BG-0001030 и ЗЗ „Родопи - Средни” – BG0001031 от Директивата за опазване на местообитанията държавна собственост:
отдели и подотдели:

23 в, г, ж, н, о. 24 а, е, ж, з, и, к, л, р, с, т, у, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 25 н, о. 26 ж, з, и, 3, 5. 29 ч, 3, 4. 30к, м, о, 2, 3. 31 д, 1. 91 н. 149 д. 152 а, б, в, е, ж, з, 1. 154 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, 1, 2, 3, 5. 155 а, б, г, д, е, к, ф, 1, 2, 4. 156 а, г, с, щ, 1, 2. 157 а, е, ж, з, и, к, н, о, п, у, ч, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 158 а, в, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, и, к, м, у, ц, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 159 а, б, в, г, д, е, з, к, н, р, у, 1, 2. 160 а, г, д, е, ж, з, м, 1. 161 а, б, в, г, и, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 162 б, в, г, е, ж, з, н, 1, 2, 3. 163 а, а1, б, в, з1, и1, к1, м, п, 1, 2. 164 а, б, 1. 165 а, б, 1. 166 а, б, в, г, 1, 2, 3. 167 а, а1, б1, е, ж, к, п, ф, щ, я, 1, 2, 3. 168 а, б2, в1, г1, д, ж1, з1, л, л1, р, т, т1, у, у1, ф, ч, ч1, я1, 1. 169 а, а1, д, и1, к1, м1, н, с1, 1, 2, 3, 4, 5. 170 п, ф, х, 1. 171 а, б, е, е1, м, п, с, х, 1, 2. 172 г1, д1, ж, ж1, м, о, р, с, т, у, ю, 1, 2, 3, 4. 173 б1, г, ж, к, р, у, х, ц, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4. 174 а, б, в, г, д, е, ж. 175 а, б, в, г, д, е, ж, 1. 176 а, б, в, д, ж, л, н, о, с, х, 1. 177 а, б, в, г, д, е, ж, з, л, м, н, р, я, 1. 178 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, н, с, 1. 179 а, б, в, д, е, и, к, о, п, р, у, х, ц, 1, 2. 180 а, в, д, е, ж, к, л, н, 1. 181 а, в, ж, м, н, п, р, с, х, 1. 182 а, б, д, е, 1, 2, 3. 183 а, б, в, г, д, е, 1, 2. 184 а, б, в, д, 1. 185 а, б, в, г, з, и, 1. 186 а, в, д, л, м, н, о, п, р. 187 а1, б1, м, п, р, х, ц, ч, 1, 2, 3. 188 в, г, д, е, ж, з, п, р. 189 ф. 200 а1, б1, в1, ж, ж1, р, с, т, ч, ю, 1. 201 ч, ш, щ.

Територии попадащи в ЗЗ „Родопи – Западни” BG-0001030 и ЗЗ „Родопи - Средни” – BG0001031 от Директивата за опазване на местообитанията: отдели и подотдели:

23 в, г, д,
е, ж, з, н, о. 24 а, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. 25 н, о. 26 ж, з,

ПРОЕКТ

и, з, 5. 29 ч, з, 4. 30 з, и, к, л, м, н, о, 2, 3. 31 г, д, 1. 91 н, п. 143 а, б, в, г, д, е. 144 а, б, в, г, 1, 2. 145 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 146 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2. 147 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1. 148 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1, 2. 149 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1. 150 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2. 151 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3. 152 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4. 153 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3. 154 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 155 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, 5. 156 а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2. 157 а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. 158 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 159 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2. 160 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1. 161 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6. 162 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3. 163 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2. 164 а, б, 1. 165 а, б, 1. 166 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3. 167 а, а1, б, б1, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 168 а, а1, а2, б, б1, б2, в, в1, в2, г, г1, г2, д, д1, д2, е, е1, е2, ж, ж1, ж2, з, з1, з2, и, и1, и2, к, к1, к2, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, ф1, х, х1, ц, ц1, ч, ч1, ш, ш1, щ, щ1, ю, ю1, я, я1, 1. 169 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, е, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, у1, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5. 170 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, 1. 171 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2. 172 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4. 173 а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4. 174 а, б, в, г, д, е, ж, з. 175 а, б, в, г, д, е, ж, 1. 176 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1. 177 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1. 178 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1. 179 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2. 180 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1. 181 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1. 182 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3. 183 а, б, в, г, д, е, 1, 2. 184 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1. 185 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1. 186 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с. 187 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, л1, м, м1, н, н1, о, о1, п, п1, р, р1, с, с1, т, т1, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 188 а, б, в, г, д, е, ж, з, п, р, с, т, у, ф, х, ц. 189 а1, у, ф, х, ц, ш, щ. 200 а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж, ж1, з, и, к, л, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1. 201 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, ж, з, и, к, л, м, п, р, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3. 307 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4. 308 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1. 309 в, г, д, е, ж. 310 а, б, в, г, д, е, ж. 311 г, д, е, ж, з, 2. 312 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1. 313 а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1. 314 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5. 315 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Поетите ангажименти на Р България по изпълнението на Директива 409/79 и Директива 92/43 и съгласно прякото действие на двете директиви, посочените по-горе проекто защитени зони подлежат на превантивни мерки на опазване и защита. Предвидените лесовъдски дейности на териториите на проекто защитените зони трябва стриктно да следват изискванията на Закона за биологичното разнообразие за

ПРОЕКТ

превенция и поддържане на благоприятно природозащитно състояние на видове и местообитания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ДГС “Хвойна” няма изготвени планове за управление. Стопанисването на горите и горските територии да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ Забрана за водене на краткосрочно-постепенни сечи в насаждения съставени от семкоиздържливи видове.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети.

2. Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси, като се спазват следните указания:

- ✓ - В насаждения доминирани от сенкоиздържливи видове (ел., см., бк.) да се прилагат единично и групово-изборна сечи, групово-постепенна сеч, неравномерно-постепенна сеч.
- ✓ - След природни нарушения, на малки до средно-големи площи, да не се залесява за срок от 7 години.
- ✓ - При необходимост от залесяване да се работи с пионерни видове.

3. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

4. Да се изготви и внесе мотивирано предложение за обявяване на нови защитени територии, по преценка на ръководството на ДГС, с оглед опазване на ключови елементи на биологичното разнообразие и ландшафта.

6. Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДГС “Хвойна”. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Съвместно ДГС „Хвойна“ и РИОСВ Смолян трябва да се определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.
2. Препоръчваме да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

СВК 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1* към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1* към ръководството е ГВКС.

В тази консервационна стойност попадат както гори – находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова местообитание.

Това се налага поради рядкостта на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение на тези и други видове. Видовете са посочени в *Приложение 1* към Националното ръководство. Приложението е разработено въз основа на Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. При теренните проучвания на територията на ТП ДГС “Хвойна” са установени находища на видове попадащи в Приложение 1. На базата на хорологични данни са посочени потенциални видове от приложението, които евентуално могат да се установят в рамките на държавното горско стопанство. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

Растителни видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство, установени на територията на ТП ДГС „Хвойна“

Родопска горска майка (*Lathraea rhodopaea* Dingler)

Многогодишно тревисто растение, геофит, паразит. Цветовете са розови, събрани в цилиндрично, гроздовидно съцветие. Цъфти в периода март – април, а плодоноси от май до юни. Паразитира върху корените на леските, бука, смърча, белия бор, елшите и други дървесни видове. Среща се във влажни и сенчести гори до 1500 m.n.v. Включен в Приложение 1 на ЗБР, балкански ендемит.

ЗАПЛАХИ:

1. Маркиране на ЛФ извън периода на цъфтеж.
2. Отсичане на дърветата гостоприемници.
3. Нараняване на корените на дърветата гостоприемници.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находища на вида в границите на лесничейството е препоръчително да се извършва през пролетта - юни. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на родопската горска майка, да се провеждат през месец юни - по време на цъфтежа ѝ. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се нараняват корените на оставащите дървета.

ПРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години, при сертифициране на стопанство - ежегодно) – брой индивиди в горскостопанска единица. Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се наранят дървета-гостоприемници и да не се нарушат условията на средата.

Пълзяща гудиера (*Goodyera repens* (L.) R. Br.)

Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище и листна розетка, която се запазва зелена и през зимата. Цветовете са бели, събрани в спираловидно съцветие. Цъфти през май-юли, плодоноси юли-август. Среща се единично в иглолистни гори от 1200 до 1800 м.н.в. Включен в Червена книга на България т. 1 с категория „рядък“ и с категория „почти застрашен“ в Червен списък на флората в България.

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на Склопеността под 0.6.
2. Премахване на дърветата в съседство на вида.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през периода май-юли (по време на цъфтежа), когато растението може да бъде идентифицирано най-лесно. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч, с оглед да не се променят условията на средата. Склопеността да не пада под 0.6. Всички лесовъдски дейности в установените находища да бъдат съобразени с екологията на вида, който се среща във влажни и склопени иглолистни гори.

ПРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години, при сертифициране на стопанството - ежегодно) – брой индивиди в горскостопанска единица. Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се наранят дървета-гостоприемници и да не се нарушат условията на средата.

Други растителни видове с висока природозащитна стойност

Черно френско грозде (*Ribes nigrum* L.)

Храст. Стъблата високи до 1–1,5(2) m, без бодли. Младите клонки светлозелени, късовлакнести. Листата дълги 3–10 cm и широки 5–10(12) cm, дланевидни, 3-, по-рядко 5-делни, едроназъбени. Отгоре почти голи, отдолу разсеяновлакнести с многобройни приседнали, съдържащи етерично масло жлези; листните дръжки дълги 3–5 cm, гъстовлакнести. Съцветията дълги 3–5(8) cm, увиснали, с 5–10 цвята. Прицветниците бледозелени. Чашелистчетата елиптични, гъстокъсовлакнести, подвити навън, със зеленикави до кафяво-зелени жлези. Венчелистчетата елиптични, белезникави. Плодът сферична, черна ягода, до 12 mm в диаметър. Семената яйцевидни, кафяви. Цв. V–VI, пл. VII–VIII. За развитието му е нужна висока почвена и въздушна влажност. Размножава се със семена (нискоефективно) и отчасти вегетативно (с издънки).

Среща се по каменисти и пясъчливи места по брега на планински потоци и реки, мочурливи терени, върху кафяви горски почви в иглолистния пояс. Популацията е с ниска плътност, наброява не повече от 25–30 индивида, които растат главно поединично. Среща се по долините на р. Доспат, р. Чехльовска и р. Чепеларска от 700 до 1800 m н. в. (Виткова 2011).

Видът е включен в Червена книга на България т. 1. (Пеев и др. 2011) с категория „Критично застрашен” и в приложение 3 на критично застрашен ЗБР.

ЗАПЛАХИ:

1. Нанасяне на механични повреди на индивидите по време на горскостопанската дейност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на ловното стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Пурпурен дремник (*Epipactis purpurata* Sm.)

Многогодишно тревисто растение с дълго, понякога разклонено, коренище. Стъблата са високи 1(5), 20–70 cm, масленозелени с ясен виолетов оттенък. Листата са 4–8, тясноланцетни до овалноланцетни, стъблообхващащи, най-едрите са 5–9 cm дълги и 1.5–3 cm широки. Съцветието е с 12–25(30) слабо ароматни цвята, оста е с ясен виолетов оттенък и късовлакнеста. Околоцветните листчета са дълги 8–12 mm, широки 4–5 mm, бяло-зелени с виолетов оттенък, копринено блестящи. Устната е дълга 8–10 mm, хипохилът е полусферичен, розово-виолетов, епихилът е сърцевиден, извит назад, с 2 гладки задебеления, светловиолетов. Цъфти през юни и плодоноси през юли-август.. Опрашва се от насекоми. Размножава се със семена. Среща се в добре запазени сенчести букови гори, в участъци с дълбоки, често глинести почви, обикновено при неголям наклон (Ант. Петрова 2011).

Видът е включен в Червена книга на Р. България (Пеев и др. 2011) с категория „застрашен”, в ЗБР и CITES(2).

ЗАПЛАХИ:

1. Изкореняване на вида по време на лесовъдски дейности.
2. Механични повреди на индивидите при горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на ДГС. При установяване на вида да се преустановят на лесовъдските дейности в съответната горскостопанска единица (подотдел).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

Родопско еньовче (*Galium rhodopeum* Velen.)

Проект

Многогодишно тревисто растение с дълго коренище. Стъблата високи 7–35 cm, в основата с многобройни стерилни клонки, образуващи рехави чимове. Листата тяснолинейни до игловидни, късоосилесто заострени, разположени в прешлени по 6. Цветовете дребни, бледожълтеникави, събрани в тясно пирамидално съцветие. Плодът сух, от 2 бърбековидни орехчета. Цв. V–VI, пл. VII–VIII. Расте по сухи варовити каменисти склонове, предимно на южни изложения върху хумусно-карбонатни, ерозирани и неразвити почви от пояса на ксеротермните дъбови гори до буковия пояс. Участва в тревния етаж на съобщества от *Quercus pubescens* и *Carpinus orientalis*, в състава на скални съобщества заедно с *Morina persica*, *Polygala rhodopaea*, *Alyssum montanum* и др. (Анчев, Горанова 2011).

Видът е балкански ендемит, терциерен реликт, включен е в ЗБР и Червена кига на България т. 1 с категория „застрашен“ (Пеев и др. 2011).

ЗАПЛАХИ:

1. Изкореняване на вида по време на лесовъдски дейности.
2. Механични повреди на индивидите при горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на

ПРОЕКТ

територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Концентрации на зимуващи птици (нощувки и др.)
- Гнездовища (колонии на птици)
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени
- Струпвания на земноводни и/или техните малки във водоеми или места за зимуване
- Концентрации на мигриращи земноводни
- Зимовища на влечуги.
- Струпвания на влечуги на границата гори-открити територии.
- Струпвания на безгръбначни в стари хралупести дървета, стоящи мъртви и покрити с гъби дървета и гниеща дървесина.

На територията на ДГС „Хвойна” са установени токовища на глухари в следните отдели: 45 м; 60 т; 76 ж, з; 79 з; 80 н; 206 а, н; 207 л, н; 299 а, щ; 301 б; 302 в, д, обща площ 122.2 ха

ЗАПЛАХИ:

1. Браконьерство.
2. Нарушаване на спокойствието по време на токуването.
3. Наличие на горско стопанския и туристическа дейност по време на токуването.

На територията на ДГС „Хвойна” са установени сватбовища на благороден елен в следните отдели: 91;148;150;158;163;169;171;188;192;169;198;199;203;206-208;232-234;238;252;253;258;261;265

ЗАПЛАХИ:

1. Браконьерство.
2. Нарушаване на спокойствието по време на сватбуване.
3. Наличие на горско стопанския и туристическа дейност по време на размножителния период.
4. Замърсяване с битови отпадъци и химически вещества.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 1.3

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска безразборно застрояване и безпокойство.

ПРОЕКТ

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

В подотделите, които са посочени като сватбовища не се допуска извеждане на механизирани дърводобивни дейности през размножителния период. Допускат се единствено дейности свързани с предотвратяване на нарушения от всякакъв произход – напр. противопожарни, лесозащитни мероприятия или такива, които са за защита на важни инфраструктурни обекти.

Лесовъдските мероприятия през останалото време трябва да осигуряват запазване на природната стойност на насажденията като сватбовища, т.е:

- Да не се допуска замърсяване на горските територии с битови отпадъци и вредни химически вещества;
- На местата, където има калища да не се извършва сеч на дървета в радиус от 15 м, а извозните трасета да се проектират и залагат, така че да не разрушават калищата;

Да се прилагат възобновителни сечи с по-дълъг възобновителен период – напр. постепенно-котловинни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 1.3

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. НЕПОКЪТНАТИ ГОРСКИ ЛАНДШАФТИ, ГОЛЕМИ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВАТ ЖИЗНЕНИ ПОПУЛАЦИИ НА ПОВЕЧЕТО ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ В ЕСТЕСТВЕНИТЕ ИМ МОДЕЛИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.

Гори, които съдържат жизнеспособни популации на повечето или всички местни видове, трябва да имат голяма площ и да са сравнително неповлияни от човешка дейност и с ниско ниво на фрагментация (% незалесени територии). Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горско-растителен район.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещани се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

Цялата територия на ДГС „Хвойна” попада във ВКС 2.

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на процента на лесистост на ДГС «Хвойна».
2. Намаляване на процента на ГФС.
3. Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
4. Залесяване на естествени открити пространства.
5. Антропогенна фрагментираност на територията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на процента на лесистост на ТП ДГС “Хвойна”.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Най-малко 5% от територията на горскостопанската единица трябва да бъдат отделени за осигуряване на гори от основно представените горскодървесни видове, които са във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Приоритетно да се прилагат възобновителни лесовъдски системи с дълъг възобновителен период или изборни сечи.
7. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав.
8. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. Да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение на територията на ТП ДГС “Хвойна” .
9. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятията за контрол на ерозионни процеси.

ПРОЕКТ

10. След нарушения вследствие на абиотични, биотични и антропогенни причини, да се допуска протичане на естествени сукцесионни процеси, а при доказана необходимост от залесяване да се работи с местни пионерни видове и групови(мозаечни) схеми на залесяване.

11. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на организмите – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и лесистост.

2. Мониторирането се извършва всяка година по документи и снимки. Да се използват действащите лесоустройствени проекти, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, стопански планове и т.н.

3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.

4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини, неустойчиво земеделие и др.

Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ ИЛИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ЕКОСИСТЕМИ, МЕСТООБИТАНИЯ ИЛИ РЕФУГИИ.

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 4* към Националното ръководство. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ЛУП на ТП ДГС „Хвойна“. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ТП ДГС „Хвойна“ са идентифицирани 11 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.61 Medio-European acidophilous [*Fagus*] forests

Гори с преобладание на бук, разположени на бедни кисели и влажни почви. Местообитанието включва ацидофилни широколистни и смесени широколистно-иглолистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Развиват се на сравнително бедни (понякога ерозирани), кисели кафяви светли горски почви и ранкери, формирани главно върху диорит, гранит, риолит, пясъчници, кристалинни шисти и др. Заемат най-често стръмни склонове с различни изложения - както сенчести, така и слънчеви. Имат голям вертикален диапазон - от 700 до 1700 m надм. вис. В долната част на този диапазон (700-1100 m надм. вис.) горите са монодоминантни букови и смесени широколистни със сравнително голямо участие на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и зимен дъб (*Quercus dalechampii*), а на места и на бяла бреза (*Betula pendula*). На по-големи надморски височини (1300-1700 m надм. вис.) обикновеният бук формира както чисти, така и смесени гори с обикновена ела (*Abies alba*) и

ПРОЕКТ

обикновен смърч (*Picea abies*). Единично участие имат офиката (*Sorbus aucuparia*), трепетликата (*Populus tremula*), бялата бреза и белият бор (*Pinus sylvestris*). Ацидофилните букови гори имат добре развит тревен синузий с преобладаване на видове, чието разпространение е свързано с кисели почви. В някои съобщества се формира мъхова покривка. В синтаксономично отношение ацидофилните букови гори се отнасят към клас *Querc-Fagetea*, разред *Fagetalia sylvaticae* и съюз *Luzulo-Fagion*. На територията на ДГС „Хвойна” са представени **типичните ацидофилни букови гори от асоциация *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae*.**

Към този подтип се отнасят голяма група ацидофилни букови гори, с широко разпространение в България - Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Западни Родопи, Врачанска планина, Васильовска планина и Беласица. Развиват се най-често в диапазона 1000-1500 m надм. вис. и заемат предимно стръмни склонове с различни изложения. Почвите са сравнително плитки и бедни кисели кафяви горски ненаситени, ранкери, и по-рядко кафяви горски наситени. Константни и доминиращи видове са *Luzula luzuloides* и *Deschampsia flexuosa*. Други често срещани видове са *Calamagrostis arundinacea*, *Hieracium murorum* gr., *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*. В отделни фитоценози доминанти и субдоминанти са *Bruckenthalia spiculifolia*, *Calamagrostis arundinacea*, *Juniperus communis*, *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Veronica officinalis*, както и някои мъхове - *Leucobrium glaucum*, *Pleurozium schreberi*, *Polytrichum juniperinum* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “уязвимо местообитание”.

На територията на ДГС „Хвойна” местообитанието е установено в отдел 250 о.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при

стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.63 Medio-European neutrophile [*Fagus*] forests

Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори. Формирани са на относително по-големи надморски височини от около 700 до около 1800 (2100) m при типичен планински климат. Заемат предимно северни склонове, долове и клисури. Почвите са неутрални, слабо кисели или слабо алкални, богати на хранителни вещества, влажни кафяви горски. Тези гори се развиват при среден хидротермичен режим и се характеризират с участието на редица бореални и средноевропейски видове, което ги прави сходни със средноевропейските букови гори. Преобладаващ дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*), който понякога в по-ниските части формира смесени широколистни гори с участие на *Acer heldreichii*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*, *Ulmus glabra*, а в по-високите части на планините образува смесени широколистно-иглолистни гори с *Abies alba*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Храстов етаж обикновено не се формира, но сравнително постоянно участие имат *Daphne mezereum*, *Lonicera xylosteum*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*. Мезофилните букови гори се отличават с богат и разнообразен по флористичен състав и обилие тревен етаж в сравнение с останалите букови гори в България. Доминиращи видове най-често са *Anemone nemorosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Sanicula europea*, *Melica uniflora*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков и др. 2011) с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС “Хвойна” неутрофилните букови гори са представени от следните подтипове:

Типични неутрофилни букови гори (асоциация *Asperulo-Fagetum*). Типичните неутрофилни букови гори са най-разпространения тип букови гори в България. Заемат главно средната част на буковия пояс в диапазона 1000-1500 m надм. вис. в Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Беласица, Родопи, Рила, Пирин, Руй планина, Влахина, Конявска, Васильовска планина и Микренски възвишения. Отличават се със сравнително ниско покритие на тревния синузий, в който най-често доминират *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum* и *Mycelis muralis*.

Мезофитни букови гори върху сравнително бедни почви (асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*). Този подтип включва гори върху бедни до средно богати, добре запасени с влага кафяви горски почви и сенчести склонове с надморска височина от 600 до 1500 m. Етажът на дърветата, в който често пъти субедификатори са *Carpinus betulus* и *Quercus dalechampii*, е със сравнително по-ниско покритие. По-високата почвена влажност определя участието на мезохигрофити като *Eupatorium cannabinum* и *Prunella vulgaris*. Основен доминант е *Festuca drymeja*. Постоянно присъствие имат също *Galium odoratum*, *Prenanthes purpurea* и *Rubus hirtus*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

Местообитанието на територията на ДГС “Хвойна” е естановено е в отдели: 68 б, 147 а, 147 н, 167 г, 168 в1, 168 ч1, 168 я1, 225 о, 230 и, 230 к, 231 в, 231 о, 232 в, 232 л, 232 о, 232 п, 232 р, 233 а, 233 б, 233 в, 233 г, 233 д, 233 е, 233 ж, 233 з, 234 а1, 234 в, 234 г1, 234 д1, 234 е, 234 е1, 234 ж, 234 ж1, 234 з, 234 и, 234 к, 234 л, 234 о, 234 п, 234 т, 234 ф, 234 ш, 234 я, 235 б, 235 з, 235 и, 235 к, 235 м, 235 н, 235 п, 235 р, 235 ч, 236 в, 236 е, 236 ж, 236 и, 236 к, 238 х, 238 ш, 241 в, 241 г, 241 д, 241 з, 241 и, 241 к, 241 л, 241 п, 242 д, 242 к, 242 н, 243 б, 243 в, 243 л, 244 а1, 244 т, 244 ф, 244 ч, 244 ю, 244 я, 245 а, 245 в, 246 а, 246 б, 246 е, 246 и, 247 б, 247 ф, 247 ш, 247 ю, 249 а, 250 б, 250 е, 251 а, 253 ж, 253 з, 254 о, 256 а, 256 в, 256 з, 256 и, 256 о, 256 с, 256 т, 264 а, 264 в, 264 д, 264 е, 264 м, 264 н, 265 г, 265 д, 265 ж, 265 м, 268 з.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.66 Medio-European limestone [*Fagus*] forests

Ксеротермофилни гори, развиващи се върху варовити, често плиткочувни почви от типовете лесивирани файоземи и рендзини. Основен дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). В състава на дървесния етаж участват още *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Храстовият етаж е изграден от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus* и *Ligustrum vulgare*. В тревния етаж участват видове, характерни за термофилните дъбови гори (*Brachypodium pinnatum*, *Lathyrus niger*, *Mycelis muralis*, *Physospermum cornubiense*). Характерен белег е и участието на видове от сем. *Orchidaceae* (*Cephalanthera* spp., *Dactylorhiza cordigera*, *Epipactis* spp., *Neottia nidus-avis*, *Orchis pallens*).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС „Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 25 ж, 28 у, 29 к, 29 л, 29 м, 29 н, 29 с, 29 т, 39 а, 39 б, 39 в, 39 г, 39 д, 39 е, 39 ж, 39 и, 39 л, 39 м, 39 о, 40 н, 40 п, 40 р, 40 я, 42 а, 42 б, 42 в, 42 ж, 42 о, 43 а, 44 г, 58 а1, 66 а, 67 а, 68 в1, 143 б, 147 в, 148 б, 148 в, 148 л, 148 о, 149 б, 149 в, 149 г, 149 д, 149 ж, 150 а, 151 г, 151 и, 152 б, 152 в, 152 к, 153 а, 153 д, 154 в, 154 ж, 154 м, 154 о, 154 п, 154 р, 156 м, 156 н, 158 б, 159 в, 159 р, 160 м, 160 о, 161 а, 161 г, 161 з, 162 а, 162 д, 162 е, 163 ш, 164 а, 165 а, 166 а, 167 к, 172 ч, 173 ш, 174 д, 175 д, 176 н, 177 а, 178 б, 178 в, 178 д, 178 з, 178 к, 179 ж, 184 а, 185 б, 188 и, 193 н, 195 б, 196 д, 197 м, 198 б, 199 а, 199 б, 199 в, 199 г, 199 д, 199 е, 199 ж, 199 и, 199 к, 200 а, 200 г1, 200 ч, 200 ш, 202 г, 220 м, 220 р, 220 с, 222 н, 223 п, 223 ш, 227 ж, 230 б, 239 е, 239 п, 239 х, 240 м, 240 о, 240 п, 254 в, 254 г, 257 а, 257 б, 257 м, 266 б, 266 в, 266 д, 266 м, 266 п, 307 и, 308 е, 308 к, 308 н, 308 п, 310 д, 310 е, 310 л, 311 д, 312 з, 312 и, 312 к, 313 а1, 313 б1, 313 н, 313 п, 313 с, 315 б, 315 г, 315 д.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.69 Moesian [Fagus] forests

Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). Срещат се предимно в предпланините, ниските планини и долните части на високите планини в диапазона от 100 до 1300 m надм. вис. при условия на умерено-континентален и преходно-континентален климат. Заемат главно сенчести изложения и участъци в доловете с относително по-висока въздушна и почвена влажност. Почвите са кафяви горски и порядко канелени горски и рендзини. Мизийските букови гори се отличават с термофилен характер, подчертан чрез присъствието на видове от съседно разположените дъбови, липови, габърови и др. широколистни гори. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, мизийският бук формира смесени гори с участие най-вече на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и обикновен горун (*Quercus dalechampii*). В пониските участъци съедификатори са предимно дървесни видове с южен произход и разпространение - *Acer hyrcanum*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Sorbus torminalis* и *Tilia tomentosa*. Храстов етаж обикновено не е формиран. По-често се срещат единични храсти от *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Rosa arvensis*, *Rubus hirtus*, *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*. Общото покритие на тревния етаж варира в широки граници в зависимост от покритието на дърветата и се характеризира с мозаична структура. Най-често се формират микрогрупировки с преобладаване на следните видове: *Aremonia agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Luzula forsteri*, *Melica uniflora* и *Sanicula europaea*. Други видове с висока срещаемост са *Dryopteris filix-mas*, *Hedera helix*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Melissa officinalis*, *Mycelis muralis*, *Piptatherum virescens*, *Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*, *Potentilla micrantha*, *Sanicula europaea*, *Tamus communis*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana* и *V. riviniana*. Присъствието на *Glechoma hederacea*, *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger* и *Physospermum cornubiense* е указателно за термофилния характер на този тип букови гори. Характерен е и

ПРОЕКТ

пролетният синузид от *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger*, *Physospermum cornubiense* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

На територията на ДГС „Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 167 в, 167 д, 167 е, 167 ж, 167 р, 168 и1, 168 к1, 168 л, 168 м1, 168 р1, 168 т, 168 т1, 168 у1, 168 ф1, 168 х1, 168 ц1, 235 г, 230 г, 231 м, 234 а, 235 в.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.7C1 [*Ostrya carpinifolia*] woods

Съобщества с участие на воден габър (*Ostrya carpinifolia*). Водният габър формира както горски, така и храстови съобщества предимно на скалисти варовикови и по-рядко на силикатни терени в Южна България и фрагментарно по северните склонове на Стара планина. В състава им участват както термофилни видове, някои от които с предимно южен произход и разпространение, така и мезофилни видове, характерни за букови, габърви и горунуви гори (*Acer hyrcanum*, *Aremonia agrimonoides*, *Brachypodium pinnatum*, *Carpinus betulus*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygria*, *Cotoneaster nebrodensis*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus ornus*, *Haberlea rhodopensis*, *Hedera helix*, *Luzula luzuloides*, *Melica uniflora*, *Mercurialis perennis*, *Poa nemoralis*, *Polypodium vulgare*, *Quercus dalechampii*, *Tamus communis* и др.). На територията на ДГС „Белово” съобществата на водния габър, отговарящи на характеристиките на местообитанието се

ПРОЕКТ

срещат главно на стръмни склонове и по-рядко в дълбоки влажни дерета в пояса на мезофилните габърви и букови гори (Русакова, Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “уязвимо местообитание” (Бисерков и др. 2011).

На територията на ДГС „Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 3 а, 3 б, 3 г, 4 р, 7 р, 7 с, 7 т, 7 у, 9 а, 10 ж, 10 о, 22 д, 22 з, 24 и, 24 л, 24 м, 24 н, 25 н, 38 д, 38 е, 38 ж, 47 а, 47 г, 52 е, 54 а, 58 а1, 64 а, 68 а, 69 а, 72 а, 83 о, 83 р, 88 в, 88 г, 88 д, 88 е, 88 ж, 91 л, 91 щ, 91 ю, 98 л, 149 а, 149 д, 150 б, 150 з, 150 и, 151 ж, 158 а, 158 б, 159 а, 159 о, 159 р, 160 к, 160 л, 160 м, 160 н, 161 б, 161 г, 162 а, 162 б, 162 д, 163 б, 163 ш, 164 а, 165 а, 166 а, 166 в, 167 в, 167 г, 167 д, 167 л, 168 м1, 168 о, 168 п, 168 р, 168 с, 169 л, 171 а, 171 ж, 171 л, 172 а1, 172 б1, 172 г1, 172 д1, 172 е1, 172 м, 172 р, 172 ф, 172 ю, 172 я, 173 в, 178 а, 178 г, 184 а, 186 а, 187 о, 187 п, 187 у, 188 л, 188 м, 190 а, 192 а, 192 б, 192 в, 192 г, 192 д, 192 е, 198 г, 199 в, 199 д, 199 е, 201 м, 202 б, 202 в, 203 а, 204 а, 204 л, 205 б, 205 в, 205 д, 205 е, 205 л, 216 с, 216 у, 217 з, 217 и, 222 ж, 222 з, 223 б1, 223 в1, 223 к, 223 л, 223 м, 223 п, 223 р, 223 с, 223 т, 223 у, 223 ф, 224 к1, 225 л, 225 м, 225 п, 226 в, 226 х, 226 ц, 227 и, 227 к, 227 л, 227 м, 228 и, 228 л, 228 м, 228 н, 228 о, 228 п, 228 р, 228 с, 230 с, 230 т, 230 ф, 232 н, 232 п, 234 а1, 234 г1, 234 д1, 234 е1, 234 я, 235 а1, 235 б1, 235 в1, 235 у, 235 ф, 235 х, 235 ч, 235 ю, 235 я, 236 н, 236 п, 237 д, 239 а, 239 г, 239 д, 239 ф, 239 ч, 240 а, 244 ш, 244 щ, 250 о, 255 а, 255 б, 265 а, 265 д, 265 е, 265 с, 266 а, 266 г, 266 н, 268 г, 268 ж, 268 и, 268 к, 268 л, 268 м, 268 н, 268 о, 292 б, 292 ж, 292 з, 292 л, 292 м, 292 н, 292 ф, 293 г, 293 д, 297 ж, 310 л, 313 с.

G1.913 Hercynio-Alpine [*Betula*] woods

Естествени чисти и смесени гори с доминиране на бяла бреза (*Betula pendula*) и участие на обикновен смърч (*Picea abies*), бял бор (*Pinus sylvestris*), обикновена ела (*Abies alba*), обикновен бук (*Fagus sylvatica*), бяла мура (*Pinus peuce*) и трепетлика (*Populus tremula*). Срещат се фрагментарно, на малки площи в почти всички планини в България. Развиват се предимно върху каменливи свежи кисели кафяви горски почви (*Cambisols*). Бялата бреза е пионерен вид, среща се естествено на групи или единично в мезофилни иглолистни и букови гори. В резултат на естествени или антропогенни сукцесии, на мястото на унищожени или разстроени гори тя формира вторични чисти и смесени

ПРОЕКТ

съобщества. Благодарение на добрата си репродуктивна способност брезата бързо заема площи, освободени от коренната растителност при ветровали, снеголоми, пожари и лавини. В някои случаи тя се настанява и на изоставени пасища и ливади. Често брезата е основен едификатор, а в подлеса преобладават смърч, бук или ела. В тревния етаж взимат участие най-често мезофитни видове характерни за иглолистни и букови гори (*Calamagrostis arundinacea*, *Chamaenerion angustifolium* (= *Epilobium angustifolium*), *Deschampsia flexuosa*, *Epilobium montanum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Luzula luzuloides*, *Poa angustifolia*, *P. nemoralis*, *Rubus idaeus*, *Senecio nemorensis*, *Trifolium medium*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica urticifolia* и др.) (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

На територията на ДГС “Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 34 ч, 38 д, 38 е, 204 ж, 210 з, 227 о, 230 а, 230 о, 239 б.

G1.A4 Ravine and slope woodland

Смесени широколистни гори разположени на стръмни и урвести места. Характерни растителни видове са планински ясен (*Fraxinus excelsior*), обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и едрolistна липа (*Tilia platyphyllos*).

Местообитанието е представено от сенчести и влажни смесени първични или вторични широколистни гори с разнообразен дървесен състав и задължително участие на *Acer* spp., *Tilia* spp. и *Fraxinus* spp. Тези гори заемат най-често стръмни и отвесни скални склонове, сипеи или неравни колувиални наноси, по-често на варовик. Тревният етаж е представен от видове, характерни за буковите гори. Те са се запазили на местата където доминирането на бука е било невъзможно. Флористичният състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium ursinum*, *Dryopteris* spp., *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание”.

На територията на ДГС „Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 98 г, 147 з, 185 б, 193 е, 202 г, 204 г, 204 ж, 205 п, 222 н, 230 б, 230 г, 230 с, 230 т, 230 ф, 231 г, 231 з, 232 п, 234 ж, 235 г, 235 д, 235 з, 235 и, 235 р, 239 е, 239 м, 239 н, 239 о, 239 п, 239 р, 239 х, 244 ш, 246 п, 255 г, 255 д, 255 ж, 264 в, 308 п, 308 с, 308 т, 310 з, 310 м, 311 б, 311 в, 311 г.

G3.16 Moesian [*Abies alba*] forests

Горите от обикновена ела (*Abies alba* subsp. *alba*) имат ограничено разпространение в планините на България. Вертикалната им амплитуда е повече от 1500 m (450-2000 m надм. вис.), като оптимумът им на развитие е между 1000 и 1700 m надм. вис. Заемат най-често долните части на склонове със северно изложение в падини и дълбоки долове, където овлажнението на почвите и въздуха е относително високо. Скалната основа е по-често силикатна, рядко алкална. Еловите гори се развиват най-често върху дълбоки, влажни, богати и много богати, кисели и слабо кисели, добре дренирани и аерирани кафяви горски почви и тъмноцветни планинско-горски почви. Извън тези оптимални характеристики на местообитанията, елата расте при различни топографски, климатични, хидроложки, петрографски и почвени условия, които намират израз в голямото разнообразие във флорния състав на отделните фитоценози.

Монодоминантните гори на обикновената ела все повече се превръщат в изчезващи реликтни фитоценози. По-широко разпространение имат смесените гори, като най-често в тях освен обикновена ела участват още обикновен смърч (*Picea abies*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Съотношението между трите вида се мени в различни етапи от тяхната синдинамика. Освен смърч и бук, съедификатори на елата значително по-рядко са белият (*Pinus sylvestris*) и черният бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*), бялата (*Pinus peuce*) и черната мура (*Pinus heldreichii*), обикновеният явор (*Acer pseudoplatanus*) и др. Храстов етаж липсва, спорадично се срещат *Corylus avellana*, *Daphne mezereum*, *Lonicera nigra*, *L. xylosteum*, *Rosa pendulina*, *Rubus idaeus*.

В тревния етаж доминират видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори: *Aegopodium podagraria*, *Athyrium filix-femina*, *Cardamine pectinata*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Glechoma hederacea*, *Lamium galeobdolon*, *Mycelis muralis*, *Sanicula*

ПРОЕКТ

europaea и *Soldanella chrysostricta*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Vaccinium myrtillus*, *Rhytidadelphus triquetrus* и др.

Монодоминантните и смесени с черен бор, смърч и черна мура гори от обикновена ела, развиващи се върху варовикови субстрати, имат ограничено разпространение в Средните Родопи и Славянка. В приземния синузий характерни видове са *Aquilegia vulgaris*, *Corallorhiza trifida*, *Daphne laureola*, *D. oleoides*, *Epipogium aphyllum*, *Haberlea rhodopensis*, *Hepatica nobilis* и *Rubus saxatilis*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание”.

На територията на ДГС “Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 41 а, 41 л, 44 а, 44 в, 44 з, 45 д, 46 д, 46 з, 46 к, 46 л, 46 м, 46 п, 53 н, 54 и, 59 л, 60 б, 60 в, 60 е, 62 в, 69 ф, 84 ц, 84 ч, 85 б, 85 в, 85 г, 85 д, 85 е, 85 п, 143 а, 143 г, 146 а, 146 б, 146 в, 147 и, 147 м, 147 о, 152 д, 152 ж, 152 з, 152 л, 153 б, 153 г, 155 а, 155 б, 155 м, 155 н, 210 в, 233 л, 234 б1, 234 в1, 243 к, 244 ж, 244 с, 244 ц, 245 б, 245 г, 245 е, 245 к, 311 ж, 312 е, 312 ж.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В зависимост от условията на месторастенето елата формира чисти но по-често смесени насаждения. Предвид изразената сенкоиздражливост на вида , за участие в насажденията , е необходимо прилагането на лесовъдски системи да осигурят неиното възобновяване. В тази връзка особено подходящо е прилагането на единиюно-изборната сеч, групово – постепенната сеч и групово-изборната сеч с размер възобновителните площи между 25-30 метра . Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме за да се подобри устойчивостта на младите насаждения. При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различни фази в развитието на елата

Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

Горите от смърч са доминиращи в иглолистния горски пояс в планините на България. Най-големи площи заемат в Родопите, Рила, Пирин, по-ограничено се срещат в Западна и Средна Стара планина, Витоша и Осоговска планина. Основното развитие на смърчовите фитоценози е между 1500-1600 и 1900-2100 m надм. вис. В затворени котловини и дълбоки долини, главно в Родопите, където се наблюдават температурни инверсии, се създават условия за развитие на смърчови фитоценози и при 1200 m надм. вис. Формите на релефа, надморската височина, изложението, основната скала и почвите не са строго определящи за развитието на смърчовите гори, но имат съществено значение за флористичния им състав и продуктивността им. Предпочитани са северните изложения и заравнените терени или склоновете с умерен наклон. Основните скали и почвите са кисели. Към горната граница на гората почвите са тъмноцветни планинско-горски, а на по-малка надморска височина - кафяви горски. Рядко (главно в Средните Родопи) смърчови монодоминантни и полидоминантни гори се развиват и на варовити, хумусно-карбонатни почви. Поради високия склоп на голяма част от смърчовите гори, в тях почти не се развива храстов, а в някои случаи и тревен етаж.

В зависимост от надморската височина и флористичния състав се разграничават два подтипа. На територията на ДГС „Хвойна” е установен подтип G3.1E1.

G3.1E1 South-eastern Moesian [*Picea abies*] forests

В долната част на разпространението си (1200-1800 m надм. вис.) горите от обикновен смърч по-често са смесени с участие на обикновена ела (*Abies alba*), бял бор (*Pinus sylvestris*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). В тревния етаж участват както видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори, така и видове, характерни за иглолистните бореални гори - *Dentaria bulbifera*, *Epilobium montanum*, *Festuca drymeja*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Rhytidadelphus triquetrus*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica urticifolia*, *Viola reichenbachiana*. Тези гори се отнасят към подсъюз *Abieti-Piceenion* и асоциация *Veronico urticifoliae-Abietum* (Русакова, Димитров 2011).

Тези типове гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

ПРОЕКТ

На територията на ДГС “Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 1 а1, 1 б, 1 б1, 1 в1, 1 г1, 1 ж, 1 з, 1 я, 2 м, 2 ч, 14 в, 15 г, 15 е, 15 ж, 43 м, 43 п, 45 а, 45 б, 45 в, 45 ж, 45 и, 45 л, 45 н, 45 о, 45 с, 45 у, 52 м, 54 г, 54 д, 54 ж, 54 з, 54 л, 54 н, 54 т, 55 б, 55 в, 55 г, 55 и, 56 б, 56 д, 56 ж, 56 н, 57 з, 57 и, 57 л, 59 а, 59 б, 59 в, 59 г, 59 д, 60 р, 60 т, 60 у, 60 ф, 60 ц, 60 ч, 60 щ, 61 г, 61 д, 61 е, 61 ж, 61 и, 61 к, 61 л, 61 м, 61 н, 62 а, 62 г, 62 д, 62 ж, 62 з, 62 к, 62 л, 62 м, 63 к1, 63 л1, 63 м1, 63 н1, 63 о1, 63 п1, 63 р1, 63 с1, 63 т1, 63 х1, 63 ц1, 63 ч1, 67 и, 67 н, 67 т, 68 ф, 68 х, 68 ц, 68 ч, 69 с, 69 т, 69 у, 70 р, 70 т, 70 у, 70 х, 70 ч, 71 к, 71 ф, 71 х, 71 щ, 72 м, 72 о, 72 п, 72 р, 73 а, 73 г, 73 е, 73 з, 74 а, 74 е, 74 з, 74 к, 74 л, 74 м, 74 н, 74 о, 75 а, 75 б, 75 в, 75 г, 75 д, 75 ж, 75 з, 75 и, 75 к, 75 м, 75 н, 76 а, 76 б, 76 в, 76 г, 76 д, 76 е, 76 з, 76 и, 76 к, 76 м, 77 г, 77 д, 77 е, 77 и, 77 м, 78 а, 78 б, 78 б1, 78 в, 78 в1, 78 г, 78 е, 78 е1, 78 ж1, 78 з, 78 и1, 78 к, 78 л1, 78 н1, 78 ц, 78 ч, 78 щ, 78 ю, 79 а, 79 б, 79 д, 79 е, 79 з, 79 к, 80 а, 80 б, 80 в, 80 г, 80 д, 80 ж, 80 з, 80 л, 80 н, 80 о, 80 п, 81 б, 81 в, 81 д, 81 к, 81 л, 81 м, 81 н, 81 у, 81 ц, 82 а1, 82 б, 82 в, 82 г1, 82 д, 82 д1, 82 ж1, 82 з, 82 з1, 82 о, 82 р, 82 у, 82 х, 82 ц, 82 я, 83 а, 83 ж, 83 з, 83 и, 83 к, 83 л, 84 а, 84 а1, 84 б, 84 б1, 84 в, 84 е, 84 ж, 84 з, 84 и, 84 к, 84 м, 84 п, 84 с, 84 т, 84 ш, 84 ш, 84 ю, 84 я, 85 и, 85 м, 85 н, 86 а, 86 б, 86 в, 86 д, 86 е, 86 ж, 87 а, 90 д, 90 ж, 92 б, 92 в, 92 в1, 92 г, 92 д, 92 е, 92 ж, 92 к, 92 л, 92 н, 92 п, 92 р, 92 с, 92 т, 92 у, 92 ф, 92 х, 92 ц, 92 ш, 92 ю, 92 я, 93 а, 93 в, 93 г, 93 е, 93 з, 93 и, 93 к, 93 л, 93 п, 93 с, 93 т, 93 ф, 93 х, 94 в, 94 г, 94 д, 94 е, 94 т, 95 а1, 95 б1, 95 в1, 95 г1, 95 д1, 95 е, 95 е1, 95 и1, 95 л, 95 о, 95 ц, 95 ч, 95 ш, 95 щ, 95 ю, 95 я, 96 а, 96 б, 96 д, 96 е, 96 ж, 96 ф, 96 х, 96 ц, 97 б, 97 г, 97 д, 97 е, 97 ж, 97 к, 97 п, 97 р, 97 с, 97 т, 97 у, 97 ф, 97 х, 144 а, 144 б, 144 в, 144 г, 145 б, 146 г, 147 к, 147 п, 152 м, 206 а, 206 б, 206 в, 206 д, 206 е, 206 ж, 206 и, 206 к, 206 м, 206 н, 206 о, 207 б, 207 г, 207 д, 207 е, 207 к, 208 а, 208 в, 208 д, 209 в, 209 г, 209 с, 211 к, 212 а, 212 б, 212 д, 212 и, 212 к, 213 д, 214 н, 214 п, 215 л, 215 м, 215 х, 216 а, 216 б, 216 в, 216 г, 216 о, 216 п, 216 ф, 221 м, 244 г, 245 и, 247 д, 247 е, 247 о, 247 п, 247 ц, 247 ч, 247 ш, 248 л, 248 н, 248 о, 248 с, 248 т, 248 у, 248 ф, 248 х, 248 ц, 249 з, 249 н, 249 п, 249 т, 249 у, 250 м, 250 н, 251 б, 251 г, 251 е, 251 ж, 251 к, 251 л, 251 м, 251 о, 251 п, 251 р, 251 с, 252 б, 252 б1, 252 в1, 252 г, 252 г1, 252 д1, 252 е, 252 е1, 252 ж, 252 з, 252 з1, 252 и1, 252 к1, 252 л, 252 м, 252 н, 252 о, 252 о1, 252 р1, 252 с, 252 т, 252 у, 252 ф, 252 ц, 252 ч, 252 ш, 253 б1, 253 в1, 253 и1, 253 р, 253 с, 253 ц1, 253 ч1, 253 ю, 254 з, 254 и, 257 и, 258 а1, 258 б1, 258 в1, 258 г1, 258 ж, 258 и, 258 л, 258 о, 258 р, 258 с, 258 ц, 258 ч, 258 щ, 258 я, 259 а, 259 б, 259 в, 259 д, 259 е, 259 ж, 259 к, 259 н, 259 о, 259 п, 259 р, 259 т, 259 ц, 259 ч, 259 щ, 259 я, 260 а, 260 а1, 260 б1, 260 в, 260 в1, 260 г, 260 г1, 260 д, 260 д1, 260 е, 260 з, 260 и1, 260 у, 260 х, 260 ц, 260 ч, 260 ш, 260 ш, 260 ю, 260 я, 261 а, 261 в, 261 г,

ПРОЕКТ

261 д, 261 е, 261 з, 261 к, 261 л, 261 с, 261 т, 267 а1, 267 б, 267 б1, 267 г, 267 з, 267 и, 267 к, 267 л, 267 п, 267 т, 267 у, 267 ф, 267 х, 267 ц, 267 ч, 267 ш, 267 щ, 267 ю, 267 я, 268 п, 268 р, 269 а, 269 б1, 269 в, 269 в1, 269 д1, 269 е1, 269 ж1, 269 з, 269 и, 269 к, 269 щ, 269 ю, 269 я, 270 з, 270 ф, 270 х, 270 ц, 270 ш, 271 а1, 271 б1, 271 в1, 271 г1, 271 д1, 271 е1, 271 ж1, 271 н, 271 о, 271 ч, 271 ш, 271 щ, 271 ю, 271 я, 272 а, 272 а1, 272 б, 272 в, 272 г, 272 г1, 272 д, 272 д1, 272 е, 272 ж, 272 з, 272 и, 272 к, 272 л, 272 м, 272 т, 273 а, 273 а1, 273 б, 273 в, 273 г1, 273 д1, 273 ж1, 273 м1, 273 н1, 273 о1, 273 п1, 273 р, 273 р1, 273 с, 273 т, 273 у, 273 ч1, 273 щ, 273 ю, 273 я, 274 а, 274 б, 274 в, 274 г, 274 д, 274 е, 274 з, 274 к, 274 л, 274 н, 274 о, 274 п, 274 р, 274 с, 274 т, 275 а, 275 б, 275 д, 276 а, 276 б, 276 в, 277 а, 277 а1, 277 б, 277 в1, 277 г1, 277 д, 277 д1, 277 е, 277 е1, 277 ж, 277 ж1, 277 з, 277 з1, 277 и, 277 и1, 277 к, 277 к1, 277 л, 277 л1, 277 м, 277 м1, 277 н, 277 н1, 277 о, 277 о1, 277 п, 277 р, 277 с, 277 т, 277 у, 277 ф, 277 х, 277 ц, 277 ч, 277 ш, 277 щ, 277 ю, 277 я, 278 а, 278 а1, 278 б1, 278 г, 278 д, 278 е, 278 ж, 278 з, 278 и, 278 м, 278 н, 278 о, 278 п, 278 р, 278 т, 278 у, 278 ф, 278 х, 278 ц, 278 ч, 278 ш, 278 щ, 278 ю, 278 я, 279 а, 279 б, 279 г, 279 д, 279 и, 279 л, 279 о, 279 п, 279 р, 279 с, 279 т, 279 у, 279 ф, 279 х, 280 а, 280 а1, 280 а2, 280 б, 280 б2, 280 в, 280 в1, 280 в2, 280 г, 280 г1, 280 д, 280 д1, 280 е, 280 е1, 280 ж, 280 з, 280 и, 280 к, 280 л, 280 м, 280 м1, 280 н, 280 н1, 280 о, 280 о1, 280 п, 280 п1, 280 р, 280 с, 280 с1, 280 т, 280 у, 280 у1, 280 ф, 280 х, 280 ц, 280 ц1, 280 ч, 280 ш, 280 щ, 280 щ1, 280 ю, 280 ю1, 280 я, 280 я1, 281 а, 281 б, 281 в, 281 г, 281 д, 281 е, 281 ж, 281 з, 281 и, 281 к, 281 л, 281 м, 281 н, 281 с, 281 т, 281 у, 281 ф, 282 а, 282 а1, 282 г, 282 д, 282 е, 282 ж, 282 з, 282 и, 282 л, 282 м, 282 н, 282 о, 282 п, 282 р, 282 с, 282 т, 282 ф, 282 ц, 282 ч, 282 ш, 282 щ, 282 ю, 282 я, 283 в, 283 г, 283 д, 283 е, 283 ж, 283 з, 283 и, 283 к, 284 а, 284 б, 284 в, 285 а, 285 б, 285 г, 285 д, 285 е, 285 ж, 285 з, 285 и, 285 к, 285 л, 285 м, 285 н, 285 о, 285 р, 285 с, 285 у, 285 ф, 285 х, 285 ц, 286 а, 286 б, 286 в, 286 г, 286 д, 286 е, 286 ж, 286 з, 286 и, 286 к, 286 л, 286 м, 286 н, 286 о, 286 п, 286 р, 286 с, 286 т, 286 у, 286 ф, 286 х, 286 ц, 286 ч, 286 ш, 287 а, 287 в, 287 г, 287 д, 287 е, 288 а, 288 б, 288 в, 288 г, 288 д, 288 е, 288 ж, 288 з, 288 и, 288 к, 288 л, 288 м, 288 н, 288 о, 289 а, 289 б, 289 в, 289 г, 289 д, 289 е, 289 ж, 289 з, 289 и, 289 к, 289 м, 289 о, 289 т, 289 у, 289 ф, 289 х, 289 ц, 289 ч, 289 ш, 289 щ, 289 ю, 289 я, 290 а, 290 б, 290 в, 290 г, 290 д, 290 е, 290 ж, 290 и, 290 к, 290 л, 290 м, 290 н, 290 о, 291 д, 291 е, 291 и, 293 б, 293 к, 293 м, 293 н, 293 о, 293 т, 293 у, 294 а, 294 б, 294 в, 294 г, 294 д, 294 е, 294 ж, 294 з, 294 и, 294 к, 294 л, 294 м, 294 н, 295 а, 295 а1, 295 б, 295 б1, 295 в, 295 в1, 295 д, 295 е, 295 ж, 295 з, 295 и, 295 к, 295 л, 295 м, 295 н, 295 о, 295 п, 295 р, 295 с, 295 т, 295 у, 295 ф, 295 х, 295 ц, 295 ч, 295 ш, 295 щ, 295 ю, 295 я, 296 а, 296 в, 296 г, 296 д, 296 е, 296 ж, 296 о, 296 р,

ПРОЕКТ

297 а, 297 в, 297 г, 297 д, 297 е, 297 з, 297 и, 297 к, 297 м, 297 н, 297 о, 298 а, 298 е, 298 з, 298 и, 298 к, 299 а, 299 б, 299 в, 299 г, 299 д, 299 е, 299 ж, 299 з, 299 и, 299 к, 299 л, 299 м, 299 н, 299 о, 299 п, 299 р, 299 с, 299 т, 299 у, 299 ф, 299 х, 299 ц, 299 ч, 299 ш, 299 щ, 299 ю, 300 а, 300 б, 300 в, 300 г, 300 д, 300 е, 300 ж, 301 а, 301 б, 301 в, 301 г, 301 д, 301 ж, 301 з, 301 и, 301 к, 301 л, 302 а, 302 б, 302 в, 302 г, 302 д, 302 е, 302 л, 302 н, 303 а, 303 б, 303 г, 303 ж, 303 з, 304 а, 304 д, 304 ж, 304 з, 304 л, 305 а, 305 б, 305 в, 305 г, 305 е, 305 ж, 305 з, 305 к, 305 л, 305 м, 305 н, 305 о, 305 п, 305 р, 305 с, 305 т, 305 у, 305 ф, 306 г, 306 е, 306 ж, 306 з.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Смърчовите насаждения са изключително подходящи за прилагане на изборните форми на стопанство и сечи с дълъг възобновителен период (групово-постепенна, неравномерно-постепенна), които да осигурят неравномерната им пространствена структура. Да се ограничи прилагането на постепенната сеч. Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме за да се подобри устойчивостта на младите насаждения. При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на смърчовите гори. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests). Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

G3.56(0) [*Pinus pallasiana*] and [*Pinus banatica*] forests

На Балканския полуостров, включително територията на България, расте подвидът паласов черен бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*). Съобществата на паласовия черен бор в България са отнасяни към средиземноморската растителност. Видът е ксеротермен с голяма вертикална амплитуда на разпространение - около 1400 m (400-500-1800) m надм. вис. Преобладаващата част от черноборовите гори в съвременната растителна покривка се намират между (600) 800 и 1300-1500 m надм. вис., най-често в условията на силно пресечен релеф. Те се срещат в различни пояси - от ксеротермния дъбов пояс, през мезофилните габърново-горунов и буков, до микротермния иглолистен пояс в планините и попадат в различни климатични и фитогеографски териториални

Проект

подразделения. Разпространени са от Славянка и Източните Родопи до Предбалкана. Най-широко разпространение имат в Родопите, Влахина планина и Пирин, сравнително по-ограничено се срещат в Славянка, Рила, Осогово, ниските планини в Западна България, Стара планина и Предбалкана. Попадат в трите климатични области на територията на България: умерено континентална, преходна и континентално-средиземноморска. Въпреки че по своите екологични особености фитоценозите на паласовия черен бор се отнасят към ксерофитния тип растителност, изложението не ограничава съществено развитието им. По-често се срещат на южни, с южна компонента и източни склонове. Наклонът на заемащите терени може да бъде много голям. Единични дървета се срещат и на отвесни скални стени и видът проявява пионерни качества. Силно предпочитани са алкалните скали, като в северните райони те са задължителни, а в южните части на страната се срещат и върху друг тип скална основа. Това определя развитието им върху хумусно-карбонатни почви от типа рендзини, като не е изключено и върху канелени горски или кафяви горски почви, особено на силикатна скална основа. Те често са ерозирани, слабо развити и с малка мощност. Влажността на почвите варира през вегетационния период от ниска до сравнително умерена.

Черният бор образува както монодоминантни (преобладаващата част от ценозите), така и смесени съобщества с други иглолистни или широколистни дървесни видове, които по своите екологични характеристики са ксеротермни или мезоксерофитни. На по-малка надморска височина, в ксеротермния дъбов пояс, предимно в южните райони на страната (Хасковско, Кърджалийско, Добростански масив), са останали отделни фрагменти от някога широко разпространени там черноборови гори. Част от тях са монодоминантни, в други с различно обилие се срещат ксеротермни видове дъб (*Quercus frainetto*, *Q. pubescens*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), както и *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Pyrus pyraister*, *Sorbus torminalis* и др. В храстовия синузий са разпространени *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygrya*, *Syringa vulgaris*, а средиземноморски облик им придава участието на *Genista carinalis*, *G. rumelica*, *Juniperus oxycedrus* и др. В тревната покривка доминират *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Festuca heterophylla*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis* и др. В състава им участват редки и защитени от закона видове: *Anthemis rumelica*, *Carduus thracicus*, *Fritillaria pontica*, *Verbascum roripifolium*, *V. rupestre* и др.

От широко разпространени в миналото сега горите от черен бор са острови сред широколистната растителност. С увеличаване на надморската височина (800-900-1350

ПРОЕКТ

m) флористичното разнообразие на фитоценозите на черния бор се увеличава. Нерядко в ролята на субдоминанти или като примес, привнасяйки мезофилни черти във фитоценозите, се явяват *Quercus dalechampii*, *Fagus sylvatica*, *Carpinus betulus*, по-рядко *Abies alba*, *Fraxinus excelsior*, *Picea abies*, а на някои места се среща и *Abies alba* subsp. *borisii-regis*. Съставът на храстовия синузий не се променя съществено (*Carpinus orientalis*, *Clematis vitalba*, *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygria*, *Daphne mezereum*, *Juniperus communis*, *J. oxycedrus*, *Rubus* spp., рядко *Arctostaphylos uva-ursi*), но обилието им е силно ограничено. Тревната покривка изграждат *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Calamagrostis arundinacea*, *Hedera helix*, *Sesleria latifolia*, *Trifolium alpestre* и др., като се появяват и мезофилни видове: *Cruciata glabra*, *Oxalis acetosella*, *Sanicula europaea*, *Viola canina* и др. На скалисти терени в дерета, главно в югозападните райони на страната, черният бор формира фитоценози с водния габър (*Ostrya carpinifolia*). В тревната покривка са разпространени *Cephalanthera rubra*, *Poa nemoralis*, *Scabiosa rhodopensis*, *Sesleria latifolia* и др.

Тези типове гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “уязвимо местообитание” (Русакова, Вълчев 2011).

На територията на ДГС “Хвойна” местообитанието е установено в отдели: 2 а1, 2 о, 2 п, 2 с, 2 ф, 2 х, 2 ц, 4 а1, 4 г, 4 д, 4 е, 4 ж, 4 з, 4 и, 4 к, 4 л, 4 м, 4 н, 4 о, 4 п, 4 с, 4 т, 4 у, 4 ф, 4 х, 4 ц, 4 ч, 4 щ, 4 ю, 4 я, 5 б1, 5 в1, 5 г1, 5 е1, 5 ж1, 5 з1, 5 и1, 5 к1, 5 л1, 5 м1, 5 ю, 6 б, 6 г, 6 д, 6 е, 6 ж, 6 з, 6 и, 6 к, 6 л, 7 б, 7 в, 7 г, 7 е, 7 ж, 7 з, 7 и, 7 ф, 8 а, 8 б, 8 в, 8 д, 8 е, 8 ж, 8 з, 8 и, 8 к, 8 л, 11 а1, 11 б1, 11 в, 11 в1, 11 г, 11 г1, 11 д, 11 д1, 11 е, 11 е1, 11 ж, 11 и, 11 к, 11 у, 11 ш, 12 а, 12 б, 12 в, 12 г, 13 д, 13 ж, 13 з, 13 и, 13 л, 13 м, 14 г, 14 д, 14 е, 14 ж, 14 з, 14 и, 14 к, 14 л, 14 м, 14 н, 14 о, 14 п, 14 р, 14 с, 14 т, 14 у, 14 ф, 16 а, 16 б, 16 в, 16 г, 16 д, 16 з, 16 и, 16 к, 16 л, 16 м, 16 н, 16 о, 16 п, 16 р, 16 с, 16 т, 16 у, 16 ф, 16 х, 16 ц, 16 ч, 16 ш, 17 а, 17 а1, 17 б1, 17 в, 17 г, 17 д, 17 д1, 17 е, 17 ж, 17 з, 17 и, 17 к, 17 л, 17 м, 17 н, 17 о, 17 п, 17 с, 17 т, 17 х, 17 ц, 17 ю, 18 а, 18 б, 18 в, 18 г, 18 д, 18 е, 18 и, 18 к, 19 а, 19 а1, 19 б, 19 б1, 19 д, 19 и, 19 к, 19 л, 19 м, 19 н, 19 я, 20 б1, 20 в1, 20 г1, 20 е1, 20 ж1, 20 к, 20 л, 20 м, 20 н, 20 о, 20 р, 20 с, 20 т, 20 у, 20 ф, 20 х, 20 ц, 20 ш, 21 а, 21 б, 21 в, 21 г, 21 д, 21 и, 21 л, 21 м, 21 н, 21 о, 21 п, 21 с, 22 а, 22 б, 22 в, 22 г, 22 д, 22 ж, 22 и, 23 ж, 24 а, 24 в, 24 л, 25 а, 25 б, 25 в, 25 г, 25 к, 25 л, 25 н, 27 а, 27 а1, 27 б1, 27 в, 27 в1, 27 д, 27 е, 27 ж, 27 ж1, 27 з, 27 з1, 27 и, 27 и1, 27 к, 27 л, 27 м, 27 н, 27 о, 27 п, 27 р, 27 с, 27 т, 27 у, 27 ф, 27 х, 27 ц, 27 ч, 27 ш, 27 щ, 27 ю, 27 я, 28 б, 28 в, 28 з, 28 к, 28 м, 28 п, 28 р, 28 с, 28 т, 29 б, 29 в, 29 г, 29 з, 29 и, 29 о, 29 у, 29 х, 31 б, 32 а, 32 б, 32 в, 32 г, 32 д, 32 е, 32 ж, 32 и, 32 к, 32 л, 32 н, 32 о, 32 п, 32 р, 32 с, 33 а, 33 б, 33 в, 33 г,

ПРОЕКТ

33 д, 33 е, 33 ж, 33 з, 33 и, 33 к, 33 л, 33 м, 33 н, 33 о, 33 п, 33 с, 34 а, 34 а1, 34 в, 34 г, 34 з, 34 и, 34 м, 34 п, 34 с, 34 т, 34 у, 34 х, 34 ц, 34 ш, 34 я, 35 а, 35 а1, 35 б, 35 б1, 35 в, 35 в1, 35 г, 35 г1, 35 д, 35 д1, 35 е, 35 е1, 35 ж, 35 з, 35 з1, 35 и, 35 и1, 35 к, 35 к1, 35 л, 35 л1, 35 м1, 35 н, 35 н1, 35 о, 35 о1, 35 п, 35 р, 35 р1, 35 с, 35 с1, 35 т, 35 т1, 35 у, 35 ф, 35 ц, 35 ч, 35 ш, 35 щ, 35 ю, 35 я, 36 а, 36 б, 36 в, 36 г, 36 д, 36 е, 36 ж, 36 з, 36 и, 36 к, 36 л, 36 м, 36 н, 36 п, 37 а, 37 б, 37 б1, 37 в, 37 в1, 37 г, 37 г1, 37 д1, 37 з, 37 к, 37 м, 37 н, 37 о, 37 п, 37 р, 37 с, 37 ч, 37 ш, 37 щ, 38 г, 38 и, 39 з, 39 к, 39 н, 40 б, 40 г, 40 д, 40 е, 40 ж, 40 з, 40 и, 40 к, 40 м, 40 о, 40 т, 40 у, 40 ф, 40 ц, 40 ч, 40 ш, 41 в, 41 г, 41 д, 41 ж, 41 и, 41 к, 42 г, 42 д, 42 е, 42 з, 42 и, 42 к, 42 л, 42 м, 42 н, 42 п, 42 р, 43 б, 43 в, 43 г, 43 д, 43 е, 43 ж, 43 з, 44 д, 46 а, 46 б, 46 г, 46 е, 46 ж, 47 а, 47 в, 47 д, 47 е, 47 ж, 47 з, 47 и, 47 к, 48 в, 48 г, 48 д, 48 е, 48 ж, 48 з, 48 и, 48 к, 48 л, 48 м, 48 н, 48 п, 48 р, 48 с, 48 у, 48 ф, 48 х, 49 а1, 49 б1, 49 в1, 49 г1, 49 д1, 49 е1, 49 и, 49 к, 49 л, 49 н, 49 о, 49 р, 49 с, 49 т, 49 у, 49 ф, 49 х, 49 ц, 49 ч, 49 ш, 49 щ, 49 ю, 49 я, 50 д, 50 ж, 50 и, 50 к, 50 л, 50 м, 50 н, 50 о, 50 п, 50 р, 50 с, 50 т, 50 у, 50 ф, 50 х, 50 ц, 50 ч, 50 ш, 51 а, 51 в1, 51 л, 51 м, 51 о, 51 т, 51 я, 52 г, 52 к, 53 б, 53 ж, 53 о, 53 п, 54 б, 54 е, 54 к, 54 о, 54 р, 54 с, 57 а, 57 б, 57 д, 57 ж, 58 в, 58 в1, 58 и, 58 к, 58 л, 58 м, 58 н, 58 о, 58 щ, 58 ю, 58 я, 59 е, 63 а, 63 а2, 63 б2, 63 в1, 63 г1, 63 е, 63 ж, 63 з, 63 и, 63 к, 63 л, 63 м, 63 н, 63 о, 63 п, 63 р, 63 с, 63 т, 63 у, 63 ф, 63 х, 63 ц, 63 ч, 63 ш, 63 ш1, 63 щ, 63 щ1, 63 ю, 63 ю1, 63 я, 63 я1, 64 б, 64 в, 64 г, 64 д, 64 е, 64 ж, 64 з, 64 и, 64 к, 64 л, 64 м, 64 н, 64 о, 64 п, 64 р, 64 т, 64 у, 64 ф, 64 х, 64 ц, 65 в, 65 г, 65 д, 65 е, 65 ж, 65 з, 65 и, 65 к, 65 л, 65 м, 65 н, 65 о, 65 п, 65 р, 65 с, 65 т, 65 у, 66 б, 66 ж, 66 з, 66 и, 66 к, 66 л, 66 м, 66 н, 66 о, 66 п, 66 р, 66 с, 66 т, 66 у, 66 ф, 66 х, 66 ц, 67 б, 67 в, 67 г, 67 е, 67 з, 67 о, 67 р, 68 а, 68 а1, 68 б1, 68 в, 68 г, 68 д, 68 е, 68 ж, 68 з, 68 и, 68 к, 68 л, 68 м, 68 н, 68 о, 68 у, 68 ш, 68 щ, 68 ю, 69 в, 69 г, 69 е, 69 ж, 69 к, 69 л, 69 м, 69 н, 70 а, 70 б, 70 в, 70 г, 70 д, 70 е, 70 ж, 70 з, 70 и, 70 к, 70 с, 71 а, 71 б, 71 г, 71 д, 71 е, 71 ж, 71 з, 71 м, 72 б, 72 в, 72 г, 72 е, 72 к, 72 л, 77 а, 77 в, 78 ж, 83 н, 83 р, 83 с, 83 т, 83 у, 83 ф, 83 х, 83 ц, 83 ч, 83 ш, 84 р, 84 ф, 87 б, 87 г, 88 а, 88 б, 88 ж, 89 а, 89 б, 89 в, 89 д, 89 е, 89 ж, 89 з, 89 и, 89 к, 89 л, 89 м, 89 н, 89 о, 89 п, 89 р, 89 с, 89 т, 89 у, 89 ф, 89 х, 89 ц, 89 ч, 89 ш, 89 щ, 89 ю, 90 а, 90 в, 91 а, 91 б, 91 в, 91 г, 91 д, 91 е, 91 ж, 91 к, 91 л, 91 м, 91 ш, 91 ю, 91 я, 98 а, 98 в, 98 ж, 98 и, 98 к, 148 а, 148 п, 149 е, 150 в, 150 г, 154 а, 154 г, 154 з, 157 а, 157 б, 157 в, 157 г, 157 д, 157 е, 157 ж, 157 у, 158 а1, 158 в, 158 г, 158 д, 158 е, 158 ж, 158 з, 158 и, 158 к, 158 м, 158 н, 158 о, 158 п, 158 р, 158 т, 158 х, 158 ц, 158 ч, 158 ш, 158 ю, 158 я, 159 б, 159 г, 159 д, 159 е, 159 ж, 159 з, 159 и, 159 к, 159 л, 159 м, 159 н, 159 п, 159 с, 160 а, 160 б, 160 в, 160 г, 160 д, 160 е, 160 ж, 160 з, 160 и, 161 д, 161 е, 161 ж, 162 в, 162 г, 162 ж, 162 з, 162 и, 162 к, 163 а, 163 б, 163 в, 163 г, 163 д, 163 е,

ПРОЕКТ

163 ж, 163 з, 163 и, 163 к, 163 л, 163 м, 163 н, 163 о, 163 п, 163 р, 163 с, 163 т, 163 у, 163 ф, 163 х, 163 ц, 163 ч, 164 б, 165 б, 166 г, 166 д, 166 е, 167 з, 167 и, 167 л, 167 м, 167 н, 167 о, 167 п, 168 а1, 168 а2, 168 б1, 168 б2, 168 в2, 168 г2, 168 д2, 168 е2, 168 ж1, 168 о1, 168 ф, 168 ч, 168 ш, 168 ш1, 168 щ, 168 щ1, 168 ю, 168 ю1, 168 я, 171 б, 171 в, 171 г, 171 д, 171 е, 171 ж, 171 з, 171 и, 171 к, 171 л, 171 м, 171 н, 171 о, 171 п, 171 р, 171 с, 171 т, 171 у, 171 ф, 172 а, 172 б, 172 в, 172 г, 172 д, 172 е, 172 ж, 172 ж1, 172 з1, 172 и, 172 и1, 172 к, 172 н, 172 п, 172 с, 172 т, 172 у, 172 ф, 172 ш, 172 ю, 173 а, 173 б, 173 в, 173 г, 173 д, 173 е, 173 ж, 173 з, 173 и, 173 к, 173 л, 173 м, 173 н, 173 о, 173 п, 173 р, 173 с, 173 т, 173 у, 173 ф, 173 х, 173 ц, 173 ч, 174 г, 174 ж, 174 з, 174 и, 175 а, 175 б, 175 в, 175 е, 176 б, 176 г, 176 д, 176 е, 176 ж, 176 з, 176 и, 176 к, 176 л, 176 м, 176 о, 176 п, 176 р, 176 с, 176 у, 177 а1, 177 б, 177 г, 177 д, 177 е, 177 ж, 177 к, 177 ц, 177 ю, 177 я, 178 е, 178 ж, 178 и, 178 л, 178 м, 178 н, 178 о, 178 п, 178 р, 178 с, 178 т, 178 у, 179 б, 179 в, 179 г, 179 д, 179 е, 179 з, 179 и, 179 к, 179 л, 179 м, 179 н, 179 о, 179 п, 179 р, 179 с, 179 т, 179 у, 180 г, 180 д, 180 е, 180 ж, 180 з, 180 и, 180 к, 180 л, 181 г, 181 д, 181 е, 181 ж, 181 з, 181 и, 181 к, 181 м, 181 н, 182 б, 182 в, 182 г, 182 д, 183 а, 183 б, 183 в, 183 г, 183 е, 184 б, 184 в, 184 г, 185 в, 185 г, 185 д, 185 е, 185 ж, 185 з, 185 и, 185 к, 185 л, 185 м, 185 н, 186 б, 186 в, 186 г, 186 д, 186 е, 186 ж, 186 з, 186 л, 186 м, 187 д, 187 е, 187 ж, 187 з, 187 и, 187 к, 187 п, 187 р, 187 с, 187 т, 187 ф, 187 х, 187 ц, 187 ч, 187 ш, 187 щ, 187 ю, 187 я, 188 а, 188 б, 188 в, 188 г, 188 д, 188 е, 188 ж, 188 з, 188 к, 188 л, 188 м, 189 б, 189 в, 189 г, 189 д, 189 ж, 189 з, 189 и, 189 к, 189 л, 190 г, 192 б, 196 а, 196 б, 196 в, 196 г, 199 з, 200 б, 200 в, 200 в1, 200 г, 200 д, 200 д1, 200 е, 200 е1, 200 ж, 200 ж1, 200 з, 200 з1, 200 и1, 200 к1, 200 л1, 200 м1, 201 б, 201 в, 201 д, 201 е, 201 к, 201 л, 201 н, 201 р, 201 с, 201 у, 201 ф, 201 х, 201 ц, 201 ч, 215 г1, 215 р, 216 р, 216 с, 216 т, 217 г, 217 д, 217 ж, 217 к, 218 а, 218 б, 218 д, 218 е, 218 ж, 218 з, 218 и, 218 к, 218 л, 218 м, 218 н, 218 с, 218 т, 218 у, 218 ф, 218 х, 218 ц, 218 ч, 218 ш, 218 щ, 218 ю, 218 я, 219 а, 219 б, 219 в, 219 г, 219 д, 219 е, 219 з, 219 и, 219 к, 219 л, 219 н, 220 г, 220 е, 220 ж, 220 з, 220 и, 220 к, 220 л, 220 п, 220 ц, 220 ч, 221 е, 221 ж, 221 з, 221 и, 221 к, 221 л, 221 н, 221 о, 222 а, 222 б, 222 в, 222 г, 222 д, 222 е, 222 и, 222 к, 222 л, 222 о, 222 ш, 222 щ, 223 а, 223 б, 223 в, 223 г, 223 д, 223 е, 223 ж, 223 з, 223 и, 223 к, 223 л, 223 м, 223 н, 223 о, 223 с, 223 т, 223 у, 223 ф, 223 х, 223 ц, 223 щ, 223 ю, 224 а1, 224 б1, 224 в1, 224 г1, 224 д1, 224 е1, 224 ж1, 224 з1, 224 и1, 224 к, 224 к1, 224 л, 224 л1, 224 м, 224 м1, 224 н, 224 н1, 224 о, 224 о1, 224 п1, 224 р1, 224 с, 224 с1, 224 т, 224 у, 224 у1, 224 ф, 224 х, 224 ц, 224 ч, 224 ш, 224 щ, 224 ю, 224 я, 225 г, 225 е, 225 к, 226 а, 226 г, 226 к, 226 м, 226 н, 226 о, 226 п, 226 р, 226 с, 226 т, 226 у, 226 ф, 227 а, 227 б, 227 в, 227 г, 227 д, 227 е, 227 з, 227 н, 228 б, 228 в, 228

ПРОЕКТ

г, 228 д, 228 е, 228 ж, 228 з, 228 к, 229 а, 229 б, 229 г, 229 д, 230 з, 230 л, 230 п, 231 а, 231 б, 231 г, 231 д, 231 е, 231 ж, 231 р, 231 с, 232 а, 232 б, 232 г, 232 д, 232 е, 232 м, 232 с, 232 т, 232 у, 232 ф, 234 г, 234 м, 234 р, 234 с, 235 е, 235 с, 235 т, 239 ж, 239 з, 239 и, 239 к, 239 л, 239 т, 239 у, 240 г, 240 д, 240 е, 240 ж, 240 з, 240 и, 240 к, 240 л, 240 н, 241 б, 241 е, 241 ж, 241 м, 241 н, 241 о, 242 а, 242 в, 242 г, 242 е, 242 ж, 242 з, 242 и, 242 л, 243 е, 243 ж, 243 з, 243 и, 243 н, 244 о, 249 в, 249 г, 249 д, 249 е, 249 ж, 249 к, 249 ш, 249 щ, 250 в, 250 г, 250 з, 250 и, 250 к, 250 л, 250 р, 251 д, 253 в, 253 г, 253 к, 254 а, 254 к, 254 л, 254 м, 254 п, 256 г, 256 д, 256 ж, 256 к, 256 л, 256 п, 257 в, 257 д, 257 е, 257 ж, 257 к, 260 ж, 262 б, 262 о, 262 у, 262 ц, 262 щ, 264 ж, 264 и, 264 к, 265 е, 265 з, 265 и, 265 н, 265 р, 265 т, 266 е, 266 ж, 266 з, 266 и, 266 к, 266 л, 266 о, 266 р, 267 в, 267 д, 267 е, 267 ж, 267 м, 267 о, 268 д, 268 е, 270 л, 270 м, 270 н, 270 о, 270 п, 270 р, 270 т, 270 у, 270 щ, 270 ю, 270 я, 271 а, 271 б, 271 в, 271 г, 271 д, 271 е, 271 ж, 292 а, 292 в, 292 г, 292 д, 292 е, 292 ж, 292 з, 292 и, 292 к, 292 н, 292 х, 292 ц, 293 а, 293 в, 293 г, 293 е, 293 ж, 293 з, 293 л, 293 п, 293 р, 293 с, 308 м, 308 о, 308 р, 309 д, 309 е, 310 а, 310 г, 312 г, 312 л, 312 м, 313 а, 313 и, 313 к, 313 т, 313 у, 313 ф, 313 ц, 313 ч, 313 ш, 313 щ, 313 ю.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми. ГФС доказано съхраняват и около два пъти повече въглероден двуокис (карбон) от колкото интензивно ползваните гори и горските култури.

На територията на ДГС “Хвойна” гори, притежаващи потенциал за превръщането им в такива са установени в отдели: 14 е, 14 ж, 14 и, 14 н, 21 а, 35 и, 41 л, 43 д, 43 е, 52 м, 54 ж, 54 к, 54 о, 54 р, 54 с, 55 б, 55 и, 57 в, 62 к, 74 к, 76 е, 78 б, 145 а, 145 б, 145 д, 146 г, 146 е, 147 в, 147 н, 147 п, 147 р, 148 а, 148 в, 149 е, 150 в, 151 д, 152 к, 152 м, 153 в, 154

ПРОЕКТ

а, 158 д, 158 е, 161 е, 161 ж, 164 б, 165 б, 177 я, 178 о, 178 с, 179 о, 183 б, 183 г, 183 е, 184 б, 184 в, 185 г, 200 к1, 201 р, 206 в, 206 м, 206 о, 209 г, 212 б, 212 д, 212 и, 213 ж, 215 б1, 215 в, 215 к, 218 е, 219 д, 219 ж, 219 к, 220 и, 220 м, 220 п, 220 р, 220 с, 224 в1, 232 т, 233 а, 233 з, 233 л, 234 ш, 240 и, 245 ж, 249 е, 258 ф, 266 к, 267 о, 272 у, 273 р, 300 д, 301 а, 301 б, 302 в, 302 д, 303 б, 305 г, 305 ж, 305 с, 305 у, 312 г, 312 к, 313 х.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост, определените насаждения трябва да се остави на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от съответната ГФС/.

Приблизително 160 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на процента на лесистост
2. Намаляване на процента на ГФС.
3. Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
4. Изкуствено залесяване на естествени открити пространства.
5. Антропогенна фрагментираност на територията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторингът на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

Проект

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.
2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.
3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.
4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.
5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. ОСНОВНИ ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ В ОПРЕДЕЛЕНИ СИТУАЦИИ ВКЛ., ОПАЗВАНЕ

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП ДГС „Хвойна” са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП ДГС „Хвойна” са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички горски територии в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2002 г. За ВКС се считат също и горски територии около и/или в близост до източници за питейно-битово водоснабдяване, но без определени официални санитарно-охранителни зони.

За територията на ТП ДГС „Хвойна” в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, представени в Таблица 2, определени като вододайна зона, обособени с цел снабдяване с вода за питейно - битови нужди

Таблица № 2. Списък на отдели и подотдели, определени като вододайни зони за ДГС/ДЛС

ДГС Хвойна	Отдели	Площи на отделите
Вододайни зони ДГС Хвойна	5 а1; 5 б1; 5 П; 5 2; 9 а; 9 б; 9 в; 9 г; 9 д; 9 1; 10 з; 10 л; 10 1; 11 з; 11 и; 11 к; 11 л; 11 м; 11 н; 11 о; 11 п; 11 р; 11 с; 11 т; 11 у; 11 ф; 11 х; 11 ц; 11 ч; 11 ш; 11 щ; 11 ю; 16 н; 16 2; 19 а; 19 б; 19 в; 19 г; 19 д; 19 е; 19 ж; 19 з; 19 1; 19 2; 19 3; 19 4; 23 а; 23 г; 23 д; 23 1; 23 2; 23 б; 25 а; 25 б; 25 в; 25 г; 25 1; 27 а; 27 б; 27 в; 27 г; 27 д; 27 е; 27 ж; 27 з; 27 и; 27 к; 27 л; 27 м; 27 н; 27 ф; 27 х; 27 ц; 27 ч; 27 ш; 27 щ; 27 ю; 27 я; 27 а1; 27 б1; 27 в1; 27 г1; 27 д1; 27 е1; 27 ж1; 27 з1; 27 и1; 27 к1; 27 л1; 27 м1; 27 н1; 27 4; 27 5; 28 а; 28 б; 28 в; 28 г; 28 д; 28 е; 28 ж; 28 з; 28 и; 28 к; 28 л; 28 м; 28 н; 28 о; 28 п; 33 д; 33 е; 33 ж; 33 з; 33 и; 33 к; 33 л; 33 м; 34 а; 34 б; 34 в; 34 г; 34 д; 34 е; 34 ж; 34 з; 34 и; 34 к; 34 л; 34 м; 34 н; 34 о; 34 п; 34 р; 34 ч; 34 ш; 34 щ; 34 ю; 34 я; 34 а1; 34 1; 34 2; 34 3; 34 4; 35 а; 35 б; 35 в; 35 г; 35 д; 35 е; 35	Обща площ 1985.6 ха

	<p>ж; 35 з; 35 д1; 35 е1; 35 ж1; 35 з1; 35 и1; 35 к1; 35 л1; 35 м1; 35 н1; 35 о1; 35 п1; 35 р1; 35 с1; 35 т1; 35 1; 35 2; 45 а; 45 б; 45 е; 45 ж; 45 з; 45 и; 45 к; 45 л; 45 м; 45 н; 45 о; 45 п; 45 р; 45 с; 45 т; 45 у; 45 2; 46 с; 46 т; 46 5; 54 г 54 д ;54 е: 54 ж: 54 з: 54 м; 54 о; 54 п; 54 т; 54 4; 55 а; 55 б; 55 г; 55 е; 55 л; 55 м; 55 2; 3; 56 а; 56 б; 56 в: 56 г; 56 д; 56 е; 56 ж; 56 з: 56 и; 56 к; 56 л; 56 м; 56 н; 56 1; 56 2; 56 3; 56 4; 56 5; 6; 57 д; 57 е; 57 ж; 57 з; 57 и; 57 к; 57 л; 57 5; 57 6; 68 а1; 68 б1; 68 в1; 69 а; 71 н; 71 р; 71 ф; 71 5; 75 ж; 75 з; 75 и; 75 к: 75 л; 75 м; 75 н; 75 1; 76 а; 76 б; 76 в; 76 г; 76 д; 76 е; 76 ж; 76 з; 76 и; 76 к; 76 л; 76 м; 76 н; 76 1: 76 2; 76 3; 77 ж; 77 з; 77 и; 77 к; 77 л; 77 м; 77 2; 77 3; 77 4; 77 5; 80 м: 80 н; 80 о; 80 п; 80 5; 87 а; 87 б; 87 в; 87 г; 87 д; 87 е; 87 ж; 87 з; 89 о; 93 и: 93 м; 93 н; 93 о; 93 п; 93 1: 144 г: 145 а; 145 б; 145 в; 145 г; 145 д; 145 е; 145 ж; 145 1; 145 2; 145 3; 145 4; 145 5; 145 6; 146 е; 147 р: 147 2; 161 а; 161 б; 161 в; 161 г; 161 д; 161 е; 161 ж; 161 з; 161 1; 161 2; 161 3; 161 4; 161 5; 161 6; 162 а; б; 162 в; 162 г; 162 д; 162 е; 162 ж; 162 з; 162 и; 162 к; 162 1; 163 б; 163 в; 163 г; 163 д; 163 е; 163 ж; 163 з; 163 и; 163 к; 163 л; 163 м; 163 н; 163 о; 163 п; 163 р; 163 с; 163 г; 163 у; 163 ф; 163 х; 163 ц; ч; 163 ш; 163 2; 163 3; 167 а; 167 м; 167 н; 167 п; 167 р; 167 1; 167 4; 168 ж1; 168 и1; 168 к1; 168 о1; 168 п1; 168 р1; 168 с1; 168 т1; 168 у1; 168 ф1; 168 х1; 168 ц1; 168 ч1; 168 ш1; 168 щ1; 168 ю1: 168 я1; 168 а2; 168 б2; 168 в2; 168 г2; 168 д2; 168 е2; 168 1; 168 2; 168 3; 176 ж; 176 л; 176 м; 176 н; 176 о; ф; 177 а; 177 б; 177 в; 177 г; 177 д; 177 е; 177 ж; 177 з; 177 и; 177 к; 177 л; 177 м; 177 н: 177 о; п; 177 р; 177 с: 177 т; 177 у; 177 ф; 177 х; 177 ц; 177 ч; 177 ш; 177 щ; 177 ю; 177 я; 177 а1; 177 б1; 177 1; 178 е; 178 ж; 178 з: 178 и; 178 к; 178 л; 178 м; 178 н; 178 о; 178 п; 178 р; 178 с; 178 т; 178 у: 178 1; 179 е; 179 ж; 179 з; 179 л; 179 м; 179 н; 179 о; 179 п; 179 у; 182 а; 182 б; 182 в; 182 г; 182 д; 182 е; 182 1; 182 2; 182 3; 183 а; 183 б; 183 в; 183 г; 183 д; 183 е; 183 ж; 183 1; 183 2; 184 а; 184 б; 184 в; 184 г; 184 д; 184 е; 184 ж; 184 з; 184 и; 185 а; 185 б; 185 в; 185 г; 185 д; 185 е; 185 ж; 185 з; 185 и; 185 к; л; 185 м; 185 н; 186 а; 186 б; 186 в; 186 г; 186 д; 186 е; 186 ж; 186 з; 186 и; 186 к; 186 л; 186 м; 1; 187 а: 187 б; 187 в; 187 г; 187 д; 187 е; 187 ж; 187 з; 187 и; 187 к; 187 л; 187 м; 187 н; 187 о; 187 п; 187 р; 187 с; 187 т; 187 у; 187 ф; 187 х; 187 ц; 187 ч; 187 ш; 187 щ; 187 ю; 187 я; 187 1; 187 2; 187 3; 207 д; 207 е; 207 ж; 207 4; 207 5; 207 6; 208 а; 208 б; 208 в; 208 ж; 208 1; 209 а; 209 б; 209 1; 209 3; 282 а; 282 б; 282 в; 282 г; 282 д; 282 е; 282 ж; 282 з; 282 и; 282 к; 282 л; 282 м; 282 н; 282 о; 282 п; 282 р; с; 282 т; 282 у; 282 ф; 282 х; 282 ц; 282 ч; 282 ш; 282 щ; 282 ю; 282 я; 282 а1;</p>	
--	---	--

	282 1; 282 2; 282 3; а; 283 6; 283 в; 283 г; 283 д; 283 е; 283 ж; 283 з; 283 и; 283 к; 283 1; 283 2; 283 3; 286 а; 286 б; 286 в; 286 г; 286 д; 286 е; 286 ж; 286 з; 286 и; 286 к; 286 л; 286 м; 286 н; 286 о; 286 п; 286 р; 286 с; 286 т; 286 у; 286 ф; 286 х; 286 ц; 286 ч; 286 ш; 286 1; 286 2; 286 3; 286 4; 286 5; 287 е;	
--	--	--

ЗАПЛАХИ:

1. Намаляване на пълнотата на насажденията под 05
2. Складиране на дървесина непосредствено във водните течения.
3. Извършване на подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преовлажнена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2002 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора – изборни и дългосрочно-постепенни сечи;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е висока от 0.8, тъй като се влошава водният баланс;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;
- ✓ Да не се складира дървесина непосредствено във водните течения, без подходящите защитни дейности (поставяне на подпори, лонгони и др.)
- ✓ Да не се извършва подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преовлажнена.
- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.
3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.
4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите .

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus tugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метрова ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);
7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

ПРОЕКТ

За територията на ДГС "Хвойна" са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 4, от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.2.4 на територията на ТП ДГС „Хвойна“: 168 а, б, з, м.

ЗАПЛАХИ:

1. Замърсяване с битови отпадъци.
2. Извършване на подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преовлажнена.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;
2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,
3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

От ГТ, включени на територията на ТП ДГС „Хвойна“ за тази консервационна стойност се покриват определението по т.1 и 3, с отдели както следва: 1 ч, 1 щ, 2 л, 2 о, 2 с, 2 у, 2 ф, 2 х, 2 ц, 2 ч, 3 а, 3 б, 3 в, 3 г, 4 л, 4 2, 4 р, 5 з, 5 а1, 5 д1, 5 щ, 5 я, 7 с, 7 т, 7 у, 9 а, 9 в, 9 д, 10 2, 10 3, 10 к, 11 ж1, 11 з, 11 т, 12 в, 12 д, 12 е, 14 з, 14 и, 14 л, 14 м, 14 н, 14 о, 16 б, 16 в, 16 г, 16 д, 16 з, 16 и, 16 к, 16 л, 16 м, 17 ю, 17 я, 19 ж, 19 з, 19 н, 19 ч, 20 ц, 20 ч, 21 л, 21 м, 21 р, 22 л, 22 2, 23 л, 23 3, 23 4, 23 5, 23 а, 23 г, 23 д, 23 е, 24 в, 24 г, 24 д, 24 е, 24 ж, 24 и, 24 м, 24 н, 25 в, 25 г, 25 д, 25 е, 25 ж, 25 з, 25 и, 25 к, 25 м, 25 н, 26 л, 26 3, 26 в, 27 о, 27 п, 27 р, 27 ш, 28 л, 28 т, 28 у, 29 з, 29 4, 29 б, 29 ж, 29 з, 29 т, 29 ц, 29 ч, 30 л, 30 2, 30 3, 30 б, 30 е, 30 з, 30 л, 31 а, 31 б, 31 е, 31 ж, 31 и, 32 л, 32 2, 32 г, 32 д, 32 е, 32 ж, 32 л, 33 м, 36 л, 37 а1, 37 б1, 37 в1, 37 г1, 37 е1, 37 ж1, 37 о, 37 п, 37 т, 37 у, 37 ф, 37 х, 37 ц, 37 ч, 37 ш, 37 щ, 37 ю, 37 я, 38 л, 38 2, 38 3, 38 в, 38 г, 38 д, 38 е, 38 ж, 38 з, 38 и, 39 а, 39 б, 39 в, 39 г, 39 д, 39 е, 39 ж, 39 з, 39 и, 39 к, 39 л, 39 м, 39 н, 39 о, 40

ПРОЕКТ

1, 40 2, 40 3, 40 а, 40 в, 40 г, 40 е, 40 ж, 40 и, 40 к, 40 л, 40 м, 40 н, 40 п, 40 р, 40 с, 40 т, 40 х, 40 ш, 40 щ, 40 ю, 40 я, 41 4, 41 5, 41 к, 41 л, 42 а, 42 б, 42 в, 42 г, 42 д, 42 е, 42 ж, 42 о, 42 п, 42 р, 43 а, 43 ж, 43 з, 44 б, 44 в, 44 г, 44 д, 46 а, 46 б, 46 г, 47 2, 47 а, 47 в, 47 г, 47 д, 47 е, 48 11, 48 2, 48 5, 48 а, 48 б, 48 н, 48 о, 50 1, 50 2, 50 а, 50 б, 50 в, 50 ш, 51 1, 51 2, 51 3, 51 4, 51 6, 51 7, 51 д1, 51 е1, 51 ж, 51 ж1, 51 з, 51 з1, 51 и1, 51 к1, 51 п, 51 с, 51 у, 51 ф, 51 ч, 51 ш, 51 щ, 51 ю, 51 я, 51 а1, 51 б, 51 б1, 51 в, 51 в1, 51 г, 51 г1, 52 а, 52 д, 52 е, 52 ж, 52 з, 52 и, 52 к, 52 м, 52 п, 52 р, 52 с, 53 н, 54 а, 54 б, 54 е, 56 1, 56 б, 57 3, 57 а, 57 б, 57 в, 57 г, 57 д, 57 ж, 58 1, 58 а1, 58 б1, 58 ю, 59 2, 61 л, 62 к, 63 б, 63 в, 63 в2, 63 г, 63 д, 63 л, 63 р, 63 х, 63 ш, 63 щ, 63 ю, 63 я, 63 я1, 64 а, 64 б, 64 г, 65 а, 65 т, 65 х, 66 а, 66 б, 66 ж, 67 1, 67 а, 67 б, 67 в, 67 г, 68 4, 68 а, 69 а, 69 б, 69 д, 69 е, 69 ф, 69 х, 69 ч, 70 б, 70 р, 70 т, 72 1, 72 2, 72 3, 72 4, 72 а, 72 б, 72 в, 72 г, 72 ж, 72 з, 73 1, 73 2, 73 ж, 74 е, 74 ж, 74 з, 74 и, 74 к, 74 л, 75 д, 75 е, 75 м, 76 ж, 76 з, 76 и, 76 к, 76 л, 76 м, 77 2, 77 3, 77 а, 77 м, 78 ж, 79 4, 79 6, 79 7, 79 ж, 79 з, 80 2, 80 о, 80 п, 82 3, 82 в1, 82 ч, 83 1, 83 к, 83 л, 83 н, 83 о, 83 п, 83 р, 83 с, 83 т, 83 у, 84 а, 84 е, 84 к, 84 л, 84 н, 84 п, 84 ф, 84 х, 84 ц, 84 ш, 84 щ, 85 е, 86 а, 87 б, 88 в, 88 г, 88 д, 88 е, 88 ж, 89 б, 89 в, 89 д, 90 а, 90 в, 91 л, 91 щ, 92 н, 93 а, 93 б, 93 в, 93 д, 93 е, 93 ж, 93 з, 93 и, 93 р, 93 с, 93 т, 93 у, 93 ф, 93 х, 94 е, 94 р, 94 с, 98 3, 98 г, 98 д, 98 е, 98 з, 98 л, 146 б, 147 м, 148 а, 149 а, 149 б, 149 в, 149 е, 150 б, 150 в, 150 з, 150 и, 151 г, 151 ж, 151 и, 152 а, 154 а, 154 б, 154 в, 154 г, 155 а, 156 а, 157 л, 157 м, 158 1, 158 2, 158 3, 158 а, 158 б, 158 в, 158 г, 158 д, 158 е, 159 3, 159 а, 159 б, 159 о, 159 п, 159 р, 160 л, 160 м, 160 н, 161 1, 161 3, 161 4, 161 5, 161 а, 161 б, 161 в, 161 г, 161 д, 162 а, 162 б, 162 в, 162 д, 162 е, 162 ж, 163 1, 163 2, 163 а, 163 ч, 163 ш, 164 1, 164 а, 164 б, 165 а, 165 б, 166 1, 166 3, 166 а, 166 в, 166 г, 167 3, 167 4, 167 а, 167 б, 167 в, 167 г, 167 д, 167 ж, 167 з, 167 к, 167 л, 167 м, 167 п, 167 р, 168 1, 168 д2, 168 ж1, 168 х, 168 ц, 169 2, 169 3, 169 4, 169 д1, 169 е1, 169 ж1, 169 з1, 169 и1, 169 к1, 169 л, 169 л1, 169 м1, 169 н1, 169 с, 169 т, 169 у, 169 ф, 169 х, 169 ц, 169 ч, 169 ш, 169 щ, 170 ж, 173 ш, 175 ж, 177 а, 177 б, 177 е, 178 а, 178 б, 178 в, 178 г, 178 д, 178 з, 178 к, 182 1, 182 2, 182 3, 182 а, 182 б, 182 е, 183 1, 183 2, 183 а, 183 б, 183 в, 183 г, 183 е, 183 ж, 184 а, 184 б, 184 в, 185 а, 185 б, 185 в, 185 г, 185 д, 185 и, 185 к, 186 а, 187 1, 187 2, 187 3, 187 а, 187 о, 188 4, 188 д, 188 и, 188 м, 189 г, 189 е, 190 1, 190 4, 190 в, 190 г, 190 е, 190 ж, 190 з, 191 1, 191 2, 191 а, 191 в, 191 г, 191 д, 192 4, 192 а, 192 б, 192 в, 192 г, 192 е, 19 3, 193 1, 193 2, 193 3, 193 4, 193 б, 193 ж, 193 и, 19 4, 194 1, 194 б, 194 в, 194 г, 195 2, 195 б, 195 в, 195 г, 195 д, 196 1, 196 2, 196 д, 196 е, 196 ж, 197 1, 197 2, 197 3, 197 4, 197 5, 197 а, 197 в, 197 д, 197 е, 197 ж, 197 з, 197 и, 197 к, 197 л, 197 м, 197 н, 197 о, 198 1, 198 2, 198 а, 198 б, 198 в, 198 г, 199 1, 199 2, 199 3, 199 4, 199 а, 199 б, 199 в, 199 г, 199 д,

ПРОЕКТ

199 е, 199 ж, 199 з, 199 и, 199 к, 200 1, 200 а, 200 б, 200 к1, 201 м, 201 н, 202 2, 202 б, 202 в, 202 г, 202 д, 203 1, 203 а, 203 б, 204 1, 204 а, 204 б, 204 г, 204 д, 204 ж, 204 з, 204 и, 204 к, 204 л, 205 1, 205 а, 205 б, 205 в, 205 г, 205 д, 205 е, 205 ж, 205 з, 205 и, 205 л, 205 м, 205 н, 205 о, 207 б, 207 в, 207 г, 207 д, 207 е, 207 к, 207 н, 207 о, 208 а, 208 б, 208 в, 208 г, 208 д, 208 е, 210 в, 212 1, 212 2, 212 4, 212 б, 212 г, 212 д, 212 е, 212 ж, 212 з, 212 и, 213 1, 213 ж, 213 к, 213 л, 213 м, 214 1, 214 9, 214 г, 214 л, 214 м, 215 3, 215 4, 215 б, 215 б1, 215 в, 215 г1, 215 к, 215 п, 215 р, 215 ф, 216 а, 216 с, 216 т, 216 у, 217 4, 217 з, 217 и, 217 к, 218 3, 218 ж, 218 о, 218 п, 218 р, 219 1, 219 2, 219 3, 219 а, 219 б, 219 о, 21 с, 220 1, 220 ж, 220 и, 220 к, 220 л, 220 м, 220 н, 220 о, 220 п, 220 р, 220 с, 220 т, 220 у, 220 ф, 220 х, 220 ц, 221 2, 222 а, 222 б, 222 в, 222 г, 222 д, 222 ж, 222 з, 222 и, 222 к, 222 л, 222 м, 222 о, 222 п, 222 р, 222 с, 222 т, 222 у, 222 ф, 222 х, 222 ц, 222 ч, 223 а1, 223 б1, 223 в1, 223 с, 224 3, 224 д1, 225 1, 225 м, 225 н, 225 о, 225 п, 226 1, 226 в, 226 д, 226 е, 226 ж, 226 з, 227 1, 227 ж, 227 з, 227 и, 227 л, 227 м, 228 1, 228 2, 228 3, 228 4, 228 л, 228 м, 228 н, 228 о, 229 ж, 230 1, 230 2, 230 4, 230 г, 230 е, 230 ж, 230 и, 230 к, 230 л, 230 т, 231 з, 231 и, 231 к, 231 л, 231 м, 231 н, 231 о, 23 2, 232 б, 232 в, 232 г, 232 д, 232 е, 232 ж, 232 з, 232 и, 232 к, 232 л, 232 м, 232 н, 232 о, 232 р, 232 с, 232 т, 233 е, 233 л, 233 н, 234 а, 234 б, 234 в, 234 ж, 234 с, 234 у, 234 ч, 235 б, 235 в, 235 г, 235 з, 235 и, 236 в, 236 г, 236 л, 236 м, 236 н, 236 о, 236 п, 237 а, 237 г, 237 д, 237 е, 237 и, 238 р, 238 с, 238 т, 238 у, 238 ф, 239 1, 239 а, 239 г, 239 д, 239 е, 239 п, 239 ф, 239 х, 239 ц, 239 ч, 240 а, 240 в, 240 к, 240 м, 240 н, 24 1, 241 1, 241 а, 241 б, 241 в, 241 г, 241 д, 241 ж, 241 л, 241 м, 241 н, 241 п, 242 2, 242 б, 242 в, 242 г, 242 д, 242 и, 242 к, 242 л, 242 м, 242 н, 242 о, 24 3, 243 1, 243 а, 243 б, 243 в, 243 г, 243 д, 243 л, 24 4, 244 а, 244 а1, 244 в, 244 ж, 244 з, 244 к, 244 о, 244 р, 244 с, 244 т, 244 у, 244 ф, 244 х, 244 ц, 244 ч, 244 ш, 244 ш, 244 ю, 244 я, 245 а, 245 б, 245 г, 245 д, 245 е, 245 и, 245 к, 24 6, 246 а, 246 б, 246 в, 246 г, 246 е, 246 з, 246 и, 246 к, 246 л, 246 м, 246 о, 246 п, 24 7, 247 б, 247 в, 247 о, 247 р, 247 с, 247 т, 247 у, 247 ш, 247 ю, 248 б, 248 в, 248 г, 248 е, 248 к, 248 с, 249 а, 249 ж, 249 з, 249 ш, 250 а, 250 ж, 250 л, 250 м, 250 о, 250 п, 251 а, 251 б, 251 д, 253 а1, 253 р, 253 с, 253 у, 253 ф, 253 х, 253 ц, 253 ц1, 253 ч, 254 а, 254 в, 254 л, 254 о, 254 п, 255 а, 255 б, 255 в, 255 д, 255 е, 255 ж, 255 з, 255 и, 255 к, 255 л, 255 м, 255 н, 255 о, 255 п, 255 р, 255 с, 255 т, 256 а, 256 б, 256 в, 256 е, 256 п, 256 р, 257 а, 257 б, 257 в, 257 е, 257 ж, 257 и, 257 к, 257 м, 258 а, 258 ж, 258 ц, 262 г, 262 е1, 263 а, 263 б, 263 в, 263 г, 263 д, 263 е, 263 з, 264 1, 264 2, 264 3, 264 а, 264 б, 264 в, 264 г, 264 д, 264 е, 264 ж, 264 з, 264 л, 264 м, 264 н, 264 о, 26 5, 265 г, 265 ж, 265 м, 265 н, 265 п, 265 р, 265 с, 266 3, 266 4, 266 а, 266 б, 266 в, 266 г, 266 д, 266 е, 266 ж, 266 к, 266 л, 266 м, 266 н, 266 о, 266 п, 266 р, 267 м, 268 а,

ПРОЕКТ

268 б, 268 в, 268 г, 268 е, 268 ж, 268 з, 268 и, 268 к, 268 л, 268 м, 268 н, 268 о, 268 р, 269 4, 269 а, 269 в, 269 г, 270 з, 270 и, 270 к, 270 л, 270 т, 270 ф, 270 ш, 270 щ, 271 1, 271 б, 271 г, 271 д, 271 ж, 271 з, 272, 278 а, 278 б, 278 в, 278 г, 278 д, 278 е, 278 ж, 278 к, 278 л, 278 м, 278 о, 278 п, 278 х, 278 ц, 278 ч, 278 ш, 278 щ, 278 ю, 280 а, 280 б, 282 а, 282 а1, 282 ж, 282 и, 282 т, 282 у, 282 щ, 282 ю, 282 я, 285 п, 287 1, 287 2, 287 3, 287 а, 287 б, 287 г, 288 1, 288 2, 288 5, 288 7, 288 8, 288 а, 288 б, 288 в, 288 г, 288 д, 288 ж, 288 к, 289 4, 289 о, 290 о, 291 1, 291 2, 291 3, 291 а, 291 б, 291 в, 291 г, 291 д, 291 е, 291 ж, 291 з, 291 и, 291 к, 291 л, 292 1, 292 3, 292 4, 292 5, 292 а, 292 в, 292 ж, 292 л, 292 м, 292 н, 292 о, 292 п, 292 р, 292 с, 292 т, 292 у, 293 1, 293 2, 293 а, 293 б, 293 в, 293 г, 293 д, 293 е, 293 к, 293 л, 293 п, 293 т, 294 д, 294 з, 294 и, 295 а, 295 б, 295 д, 296 м, 296 п, 296 р, 297 ж, 297 з, 297 и, 298 а, 301 1, 301 а, 301 б, 301 в, 303 д, 303 е, 303 ж, 303 з, 304 а, 304 л, 306 4, 306 5, 306 6, 306 8, 306 9, 306 е, 306 ж, 308 1, 308 3, 308 б, 308 о, 308 р, 308 с, 308 т, 309 2, 309 а, 309 в, 309 д, 309 е, 309 ж, 310 а, 310 в, 310 г, 310 д, 310 е, 310 ж, 310 з, 310 л, 311 а, 311 б, 311 в, 311 г, 311 д, 311 е, 311 ж, 312 г, 312 е, 312 ж, 312 з, 312 и, 312 к, 312 л, 312 м, 313 к, 313 п, 313 с, 313 т, 313 у, 313 ф, 313 ц.

ЗАПЛАХИ:

1. Прилагането на лесовъдски системи при които пълнотата на насаждението да се намалня под 05.
2. Извеждане на госкостопански мероприятия на каменливи и урвеси терени.
3. Използването на техники и технологии нарушаващи почвената покривка.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора (изборни и дългосрочно-постепенни сечи), като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;

ПРОЕКТ

- ✓ Да се извеждат навреме (1-во прореждане до 35-40 годишна възраст), отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.
2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:
  - ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ).
Наблюдение – всяка година;
  - ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.
3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:
  - ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
  - ✓ Площна динамика на свлачището;
  - ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. И максимум 250 м. И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и тополови култивари.

На територията на ДГС Хвойна като гори, представляващи бариера за разпространение на пожари са определени: 4 1, 4 2, 4 р, 5 3, 5 4, 5 5, 7 т, 7 у, 9 1, 9 а, 9 в, 10 г, 10 д, 10 е, 10 к, 11 е1, 11 з1, 11 и, 11 к1, 11 л, 11 м, 11 н, 11 о, 11 п, 11 р, 11 с, 11 у, 11 ф, 11 х, 11 ц, 11 щ, 11 ю, 11 я, 10 и, 11 з, 11 и1, 11 т, 11 ч, 12 е, 17 в1, 17 г1, 17 у, 17 ф, 17 ч, 17 ш, 17 щ, 17 я, 18 2, 19 ж, 19 з, 22 1, 22 2, 22 в, 22 г, 22 д, 22 е, 22 з, 23 1, 23 6, 23 а, 23 е, 24 4, 24 6, 24 н, 25 д, 25 е, 25 ж, 25 з, 25 и, 26 1, 26 2, 26 4, 26 3, 26 5, 26 а, 26 б, 26 в, 29 2, 29 3, 29 4, 29 е, 29 ж, 29 к, 29 л, 29 м, 29 н, 29 п, 29 р, 29 с, 29 т, 30 1, 30 3, 30 б, 30 л, 37 ж1, 38 а, 38 б, 38 в, 38 д, 39 а, 39 б, 39 в, 39 г, 39 д, 39 е, 39 ж, 39 и, 39 л, 39 м, 39 о, 40 л, 40 н, 40 п, 40 р, 40 с, 40 х, 40 я, 42 а, 42 б, 42 в, 42 ж, 42 о, 43 а, 44 г, 67 а, 68 1, 68 2, 68 а, 68 б, 68 в1, 69 а, 72 а, 88 г, 88 е, 91 щ, 98 2, 98 3, 98 г, 98 д, 98 е, 98 з, 98 л, 98 н, 147 а, 148 б, 148 л, 148 о, 149 1, 149 а, 149 б, 149 в, 149 г, 149 д, 149 ж, 150 1, 150 а, 150 б, 150

ПРОЕКТ

з, 150 и, 151 г, 151 ж, 151 и, 152 1, 152 б, 152 в, 153 1, 153 4, 153 а, 153 д, 154 в, 154 п, 154 р, 158 а, 158 б, 159 в, 159 р, 160 л, 160 м, 160 о, 161 3, 161 а, 161 в, 161 г, 161 з, 162 а, 162 б, 165 а, 166 а, 167 2, 167 3, 167 в, 167 г, 167 д, 167 е, 167 ж, 167 р, 168 а, 168 б, 168 в1, 168 г1, 168 д1, 168 е1, 168 з, 168 з1, 168 и1, 168 к1, 168 л, 168 м1, 168 о, 168 п, 168 р, 168 р1, 168 с, 168 т, 168 т1, 168 у, 168 у1, 168 ф1, 168 х, 168 х1, 168 ц, 168 ц1, 168 ч1, 168 я1, 169 д1, 169 е1, 169 ж1, 169 з1, 169 и1, 169 л, 169 л1, 169 м1, 169 н1, 172 а1, 172 б1, 172 г1, 172 м, 172 о, 172 р, 172 ф, 172 х, 172 ц, 172 ч, 172 ю, 172 я, 174 а, 174 б, 174 в, 174 д, 174 е, 175 д, 175 ж, 176 а, 176 в, 177 а, 178 1, 178 а, 178 б, 178 в, 178 д, 178 з, 179 а, 179 ж, 181 л, 182 1, 182 3, 182 а, 182 е, 183 2, 183 ж, 184 а, 185 а, 185 б, 186 а, 187 1, 187 2, 187 3, 187 о, 187 у, 190 д, 190 е, 190 ж, 191 1, 191 а, 191 б, 191 в, 191 г, 192 1, 192 2, 192 3, 192 4, 192 а, 192 г, 192 д, 192 ж, 19 3, 193 5, 19 4, 194 1, 194 2, 194 а, 195 2, 195 а, 195 в, 195 г, 196 д, 196 ж, 197 3, 197 4, 197 5, 197 а, 197 в, 197 ж, 197 з, 197 и, 197 к, 197 л, 197 м, 197 о, 198 1, 198 2, 198 б, 198 в, 198 г, 199 3, 199 4, 199 а, 199 б, 199 в, 199 г, 199 д, 199 е, 199 ж, 199 и, 199 к, 202 2, 202 б, 202 в, 202 г, 203 1, 203 а, 203 в, 204 1, 204 а, 204 в, 204 г, 204 е, 204 л, 205 а, 205 б, 205 в, 205 г, 205 д, 205 е, 205 к, 205 л, 205 п, 219 м, 219 о, 220 м, 220 р, 220 с, 220 т, 220 у, 220 ф, 220 х, 222 м, 222 н, 222 п, 222 р, 222 х, 222 ц, 222 ч, 223 а1, 223 б1, 223 в1, 223 ч, 223 ш, 225 1, 225 л, 225 м, 225 н, 225 о, 225 п, 226 1, 226 б, 226 в, 226 д, 226 е, 226 ж, 226 з, 226 и, 226 л, 227 1, 227 и, 227 к, 227 л, 227 м, 228 2, 228 3, 228 4, 228 и, 228 л, 228 м, 228 н, 228 о, 228 п, 228 р, 228 с, 229 1, 229 в, 229 ж, 230 а, 230 б, 230 д, 230 и, 230 к, 230 с, 230 х, 231 в, 231 з, 231 и, 231 м, 231 о, 23 2, 232 1, 232 в, 232 ж, 232 з, 232 и, 232 к, 232 л, 232 н, 232 о, 232 п, 232 р, 23 3, 233 а, 233 б, 233 в, 233 г, 233 д, 233 е, 233 ж, 233 з, 234 а, 234 а1, 234 в, 234 г1, 234 д1, 234 е, 234 е1, 234 ж, 234 ж1, 234 з, 234 и, 234 к, 234 л, 234 н, 234 о, 234 п, 234 т, 234 у, 234 ф, 234 ч, 234 ш, 234 я, 235 а, 235 а1, 235 б, 235 б1, 235 в, 235 в1, 235 г, 235 г1, 235 д, 235 з, 235 и, 235 к, 235 м, 235 н, 235 п, 235 р, 235 у, 235 ф, 235 х, 235 ц, 235 ч, 235 ю, 235 я, 236 в, 236 г, 236 е, 236 ж, 236 з, 236 и, 236 к, 236 л, 236 м, 236 н, 236 п, 237 а, 237 в, 237 г, 237 д, 237 ж, 237 з, 237 и, 238 р, 238 с, 238 т, 238 у, 238 ф, 238 х, 238 ц, 239 1, 239 б, 239 в, 239 д, 239 е, 239 п, 239 ф, 239 х, 239 ч, 240 а, 240 б, 240 в, 240 м, 240 о, 240 п, 240 р, 240 с, 241 а, 241 в, 241 г, 241 з, 241 и, 241 к, 241 л, 242 2, 242 б, 242 д, 242 к, 242 м, 242 н, 243 б, 243 в, 243 г, 243 д, 243 л, 243 р, 244 1, 244 3, 244 а, 244 а1, 244 в, 244 т, 244 у, 244 ф, 244 ч, 244 ш, 244 щ, 244 ю, 244 я, 245 а, 245 в, 246 б, 246 г, 246 е, 246 з, 246 и, 246 л, 246 п, 247 б, 247 в, 247 ш, 247 ю, 249 а, 24 м, 250 б, 254 в, 254 г, 254 о, 255 б, 255 в, 255 г, 255 д, 255 ж, 255 и, 255 л, 255 м, 255 п, 255 р, 255 с, 255 т, 255 у, 255 ф, 255 х, 255 ц, 255 ч, 256 1, 256 а, 256 в, 256 е, 256 з, 256 и, 256 о, 256 с, 256 т, 257 а, 257 б, 257 м, 262 г, 262 е1, 262 ж1, 263 б, 263 в, 263 г, 263 д, 263 з, 264 1, 264 2, 264 3, 264 а, 264 в, 264 д, 264 е, 264 з, 264 л, 264 н, 265 2, 265 3, 265 4, 265 б, 265 в, 265 г, 265 д, 265 ж, 265 м, 265 с, 266 2, 266 б, 266 в, 266 г, 266 д, 266 м, 266 н, 266 п, 268 ж, 268 з, 268 л, 268 м, 268 н, 268 о, 308 4, 308 к, 308 н, 308 с, 309 2, 309 а, 309 в, 310 д, 310 е, 310 ж, 310 л, 311 б, 311 в, 311 г, 311 д, 312 и, 313 с, 315 4, 315 б, 315 г.

ЗАПЛАХИ:

1. Изсичането на широколистни гори в иглолистни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.
2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.
3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.
4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. **Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;**
2. **Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).**
3. **Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.**

За територията на ТП ДГС “Хвойна” не са идентифицирани гори, които да отговарят на определението за ВКС 4.5, свързани със защита на инженерни съоръжения.

ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. МЕСТА И РЕСУРСИ ОТ ФУНДАМЕНТАЛНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ (ВКЛ. ПОМИНЪК, ЗДРАВЕ, ХРАНА, ВОДА), ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ.

Много консервационни концепции са основани на факта, че дейностите на хората винаги има негативно влияние върху горите. Понятието “гори с висока консервационна стойност” (ГВКС) се различава от тях по това, че признава част от горите за абсолютно необходими за благоденствието на хората. Целта е да се запазят поминъка и сигурността на местните общности, получавани от горите – не само за общностите, зависими от гората, но и за всяка общност, която получава значителни и незаменими приходи, храни и други ползи от гората. ВКС 5 се отнася единствено до основните безалтернативни потребности на хората от горите.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно националното ръководство за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Гори, които осигуряват ресурси с минимално значение за местните общности;
- Гори, които осигуряват ресурси, които лесно могат да бъдат получени от друго място, или които лесно могат да бъдат заменени с други (поминък, доходи от

Проект

дейности или помощи – земеделие, занаяти, услуги, индустрия, търговия, социални помощи и други);

- Гори, които осигуряват ресурси, добивани в количества, водещи до невъзобновимост на ресурса (неустойчиво ползване, преексплоатация, неправилни практики);
- Гори, които осигуряват ресурси, получавани по начин, който застрашава поддържането на други ВКС.

Територията на ДГС “Хвойна” обхваща землищата на селата Орехово, Малеве, Хвойна, Зорница, Забърдо, Проглед, Богутево, Острица, Лилеково, Дряновец – всички в обхвата на община Чепеларе в Смолянска област.

Всички селища на територията са централно водоснабдени, електрифицирани, с телефонна мрежа и изградена пътна мрежа до всяко селище.

В община Чепеларе добре развити са секторите строителство и особено – туризъм, поради подходящите природни дадености и близостта на курорта Пампорово.

ДГС “Хвойна” е с висока лесистост – над 90% от територията са залесени площи. По данни на общината на територията на ДГС “Хвойна” в горския сектор са заети около 20-30% от населението в района, които работят в горското стопанство, дърводобива и дървопреработката. Макар и нисък % на заетите в сектора, горското стопанство има основен дял в икономиката на общината, като дървопреработването се очертава като един от основните отрасли, осигуряващи доходи на населението. Съществуват над 10 местни дърводобивни фирми, които са ангажирани в ползванията от горите на горското стопанство.

Може да се каже, че цялото население на територията на ДГС “Хвойна” се отоплява с дърва, което говори за важността на този ресурс за района. Производство на дърва за огрев от държавните гори в ДГС “Хвойна” през последните години е: 2009 г. - промишлен дърводобив, в т.ч. на физически лица, дърва – 1113 м3; 2010 г. – промишлен дърводобив, в т.ч. на физически лица, дърва – 1624 м3; 2011 г. - промишлен дърводобив, в т.ч. на физически лица, дърва – 909 м3. Отделно от това количество, ДГС осигурява допълнително при преференциални условия само за местното население и: 2009г. по тарифа на корен на физ.лица – 1207 м3; 2010г. по тарифа на корен на физ.лица – 939 м3; 2011г. по тарифа на корен на физ.лица – 922 м3. По такъв начин ДГС

Проект

“Хвойна” задоволява значителна част от нуждите на домакинствата на територията с дърва за огрев и за бита.

Ползването на пашата се разпределя след съгласуване с кметствата за нуждите на местното население по подадените списъци с броя глави добитък по землища в съответствие с допустимото ползване по ЛУП. Поради намаляне на стадата на територията на горското стопанство, обаче, за предходните години за паша са заявявани и определяни за ползване средногодишно около 5% до 10% от предвидените за целта по ЛУП площи (за 2011г: Орехово - 923,1 ха, 3800 бр.овце, 787 едър добитък; Малево - 1561.9 ха, бр.овце 6842, 1401 едър добитък; Хвойна - 739.8 ха, 3371 бр.овце, 695 едър добитък; Зорница - 221,2 ха, 968 бр.овце, 202 едър добитък; Забърдо - 362,5 ха, 1620 бр. овце, 345 едър добитък. За 2010 г: Орехово - 923,1ха, 3800 бр.овце, 787 едър добитък; Малево - 1561.9ха, бр.овце 6842, 1401 едър добитък; Хвойна - 739.8ха, 3371 бр.овце, 695 едър добитък; Зорница – 221,2ха, 968 бр.овце, 202 едър добитък; Забърдо - 362,5ха, 1620 бр. овце, 345 едър добитък.

Местното население има традиции да събира в горите недървесни продукти с цел подпомагане на доходите си. Събираните незначителни количества плодове и билки са за лично ползване , а останалата част предават на изкупвателните пунктове. За последните години са издадени разрешителни за ползване на недървесни горски продукти, както следва:

2009 година	
Гъби/манатарка, пачи крак/, кг	3433 кг
Коледни елхи, бр.	16 бр.
Плод /боровинка, шипка, синя хвойна/, кг	
Цвят/бъз, липа/, кг	
Листников фураж, куб.м	
Дрянови пръчки, бр.	.
2010 година	
Гъби/манатарка, пачи крак, челядинка, овчи крак, тръбенка, пънчушка/, кг	2300 кг
Коледни елхи, бр.	15 бр.
Плод /шипка ,други/, кг	1135 кг
Цвят/бъз, липа/, кг	
Листников фураж, куб.м	
Бреза/лист/, кг	
2011 година	
Гъби/манатарка, пачи крак, смръчкула, булка челядинка, рижийка, съждива гъба, м.гъба/, кг	
Коледни елхи, бр.	8 бр.

Цвят/липа/, кг	
Шишарки/празни/, кг	

Социалните функции на горите на територията на ДГС “Хвойна” са големи и от особено значение за местното население по всички точки от определението за ВКС 5, но съгласно изискванията за тази категория, и от получените мнения и данни на местните власти и заинтересовани страни, може да се направи извода, че няма критична зависимост и безалтернативност на местното население по отношение на който и да е от елементите на ВКС 5 на територията на ДГС “Хвойна”.

ЗАПЛАХИ:

1. Браконьерство.
2. Замърсяване с битови отпадъци или химически вещества.
3. Изкореняване и повреда на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Като общи препоръки за управлението на горите в ТП ДГС “Хвойна” с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- Поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев и битови нужди, ръководството на ТП ДГС “Хвойна” трябва да предвиди и за в бъдеще добив на необходимите количества дърва за предлагане на местното население, без да бъде превишано, обаче предвиденото по ЛУП количество;
- Да се ползват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в земите от горския фонд;
- Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- Мероприятията да се провеждат равномерно по цялата територия на горскостопанските единици;
- Да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени по ЛУП.

Като общи препоръки за мониторинг на горите в ТП ДГС “Хвойна” с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- Веднъж на 5 години да се извършва консултация с местната власт и населението за проверка социалната значимост на ресурсите на територията на ТП ДГС “Хвойна” съгласно определението за ВКС 5;
- Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ЛУП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите, свързани с ВКС 5.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. МЕСТА, РЕСУРСИ, МЕСТООБИТАНИЯ И ЛАНДШАФТИ ОТ ГЛОБАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО КУЛТУРНО, АРХЕОЛОГИЧНО ИЛИ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, И/ИЛИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ ЗА ТРАДИЦИОННАТА КУЛТУРА НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ, ВКЛ. КУЛТУРНО, ЕКОЛОГИЧНО, ИКОНОМИЧЕСКО ИЛИ РЕЛИГИОЗНО/ДУХОВНО ЗНАЧЕНИЕ.

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Горски територии в 500 м ивица около религиозните обекти от Приложение 7;
2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън Приложение 7 (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;
3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;
4. Горски територии в границите на обекти на недвижимото културно наследство (паметниците на културата) или в техните охранителни зони;
5. Горски територии непосредствено разположени (в 30 м. ивица/ по 15 м от всяка страна на пътеката) по протежение на официално маркирани туристически маршрути и немаркирани, но често използвани туристически пътеки.
6. Горски територии в 50 м. ивица около туристически обекти, както и горски територии с изключителна естетическа и рекреационна стойност (вкл. единични дървета или малки групи дървета – напр. вековни или забележителни дървета),

чешми, беседки, образователни маршрути, и др. важни за туризма и образованието места, определени при консултациите с местните хора и активни в района туристически групи, сдружения и компании.

На територията на ТП ДГС “Хвойна” не са установени горски територии, отговарящи на изискванията в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, реконструкции, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Веднъж на 2 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на ДГС “Хвойна”.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ЛУП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.